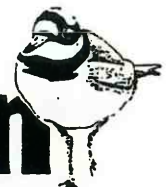

Sandeviften

Fugle, natur & miljø i Vestjylland

Årsrapporten 2004

2. Kvartal 2005, nr. 2

SANDEVIFFEN: udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling Ringkøbing Amt.

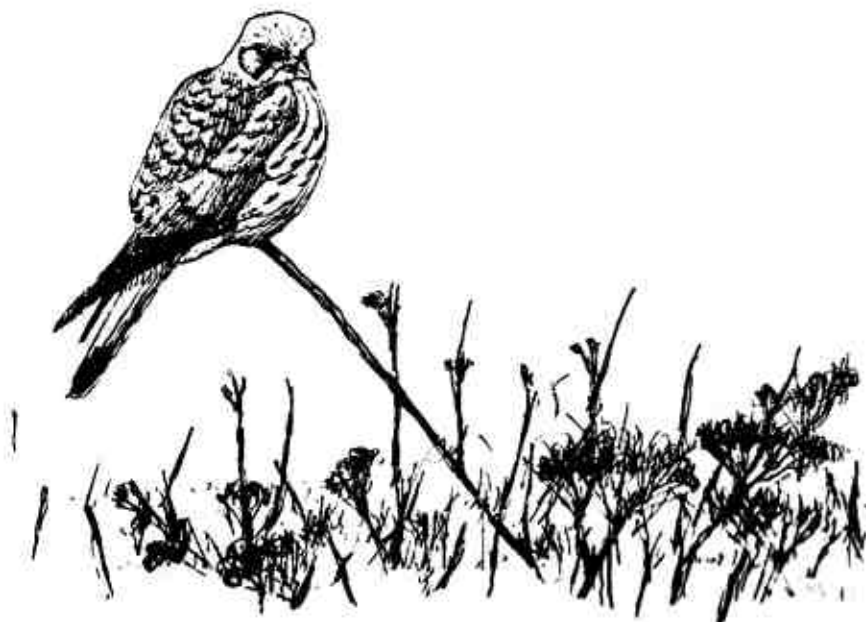
REDAKTION: Ole Amstrup og Henning R. Sørensen

TRYKKERI: Søs Knudsen, Stoholm

GIRO: 9224904 v/Kasserer Erik Enevoldsen, Holmsland Klitvej 126, 6950 Ringkøbing

ABONNEMENT: For de 4 numre i 2005 60,- kr.
Løssalg Årsrapporten 40,- kr.
Øvrige numre 20,- kr.
Gamle numre 5-10,- kr. + porto

TEKNIKERI: Ove Hestehave (forsiden), Peter Kristensen.

Indledning

Formålet med denne årsrapport er at give en opsummering af de vigtigste fugleregistreringer i 2004. Resultatet er blevet en flot rapport på over 40 sider om ynglefugle, sjældenheder, status mm.

2004 var igen et godt år for sjældne ynglefugle. For tredje år i træk ynglede hhv. skestork ved Skjern Enge og biæder i en grusgrav ved Ringkøbing. Sløruglen fortsatte fremgangen; i 2004 ynglede hele 19 par. Den store hornugle trives også med 7-8 par. Derimod ser det stadig skidt ud for kirkeuglen. Der var kun kendskab til 2 par. Mindst 30 paukende rørdrummer i amtet er også fint. Der blev også fundet mange ynglende rødryggede tornskader. I det hele taget er der en tendens til optællinger af flere og flere ynglefugle – blev ved med det!

For første gang i mange år var der ingen nye arter for amtet. Der var også generelt færre sjældenheder end normalt. Nævneværdigt var amtets tredje fund af hhv. brilleand og krognæb. Af andre SU-fugle kan nævnes 1 jagtfalk, hele 3 stribede ryler og 1 vandsanger.

Desuden sås 4 islommer, 5 hvidnæbbede lommer, 2 små stormsvale, 5 sølvhejrer, 3-4 silkehejrer, 3 sorte storke, 1 grønlandsk blisgås, 1 rødhalset gås, 3 amerikanske krikænder, 4 sorte glenter, 2 tredækkere, 1 hvidvinget måge, 2 sandterner, 2 hærfugle, 1 markpiber, 2 rødstrubede pibere, 1 sydlig nattergal, 1-2 sydlige blåhalse, 1 savisanger, 1 lundsanger, 1 fuglekongesanger, 1 hvidbrynet løvsanger, mindst 1 korttået træløber og 2 rosenstære.

Derudover var der bl.a rekordforekomster af stor stormsvale, rød glente, storkjove og halemejsje. Der var pæne tal af brushane, vagtel, lille kjove, sabinemåge, sorthovedet måge, rovterne, nattergal, sortstrubet bynkefugl og skovsanger. Men dyk selv ned i bladet og find meget spændende læsestof om amtets fugleliv.

Data til denne Årsrapport stammer fra DOFBasen3, Feltnyt fra DOFRingkøbings amts hjemmeside (<http://www.dof-ringkobingamt.dk/fuglenyt.asp>) samt fra DMU's årlige rapport fra Tipperne.

Bearbejdning af materialet 2004:

Allan Kjær Villesen	Lommer til Sule
Gert T. Andersen	Skarv til Knopsvane (minus Skestork)
Morten J. Hansen	Gæs
Leif Novrup	Svømmeænder, Fiskeørn og Vende-hals
Klaus Kevin Kristensen	Dykænder
Karl Erik Kristensen	Rovfugle (minus Fiskeørn)
Ole C. Olesen	Hønsfugl til Trane
Ole Amstrup	Skestork, vadefugle, kjover, måger samt Pirol til Snespurv
Mogens Bak	Terner
Egon Østergaard	Alkefugle til og med spætter
Ulf E. Møller	Lærker til Misteldrossel
Lars Holm	Græshoppesanger til Pungmejsje (minus Stor Tornskade)
Lisbeth Olesen	Pirol til Snespurv
Niels P. Brøgger	Stor Tornskade

Indsamling og fordeling af materialet:

Henning R. Sørensen

Redaktion:

Ole Amstrup og Henning R. Sørensen

Korrektur:

Ole Amstrup og Mogens Bak

Anvendte forkortelser og tegn:

pull.	=	pullus
juv.	=	juvenil, d.v.s ungfugl i den første rigtige fjerdragt frem til den første vinterdragt opnås gennem fældning af kropsfjere
imm	=	immature, d.v.s ikke ynglende ungfugle fra første vinterdragt til kønsmodenhed.
ad	=	adult, d.v.s voksen, kønsmoden fugl
1K,1k,2K,2k	=	alder i kalenderår. En fugl er i sit første kalenderår (1k) fra klækning om sommeren og frem til nytår, derefter 2k hele det følgende kalenderår.
R,r, rast	=	rastende fugl
T, træk	=	trækkende fugl
t, r nat	=	trækkende til overnatning eller rast på overnatningsplads
fu, føt.	=	fouragerende, d.v.s spisende eller fødesøgende fugl
sy, syng	=	syngende fugl
n,s,o,v	=	nord, syd, øst, vest - angiver trækretning
sch.	=	fugl i sommerdragt
vsh	=	fugl i vinterdragt
el. M	=	hun
el. F	=	han
SU	=	Dansk Ornitologisk Forenings Sjældenhedsudvalg
•	=	Ved artsnavn betyder at arten er på SU-listen; en beskrivelse skal være godkendt af SU, før der kan refereres til fundet. Ved initialer finder den af en evt. sjælden fugl
••	=	Ved artsnavn betyder at arten er på den lokale SU-liste
{ }	=	antagelig undsluppen fangenskabsfugl

Bidragydere til DOFBasen/Årsrapporten 2004 (alle er nødvendigvis ikke nævnt i rapporten):

ABB	Alex B. Bühring	FT	Flemming Thomasen
AEB	Aage Ebbesen	GEK	Georg Kristensen
AH	Arne Hartelius	GGU	Georg Guldvang
AHA	Anders Hammergart	GL	Geert Lauritzen
AHO	Anders Horsten	GM	Gerner Majlandt
AKV	Allan Kjær Villesen	GTA	Gert T. Andersen
ALM	Asger L. Møldrup	GVJ	Gorm Vognsen Jensen
AMY	Anders Myrtue	HAC	Hans Christophersen
AnS	Anders Søgaard	HBA	Henrik G. Bark
AO	Arne Olesen	HEB	Henrik Brandt
ARO	Alex Rosendal	HHE	Henning Heldbjerg
ASF	Alex Sand Frich	HHL	Hans Henrik Larsen
ASH	Albert Steen-Hansen	HHN	Henrik Haaning Nielsen
ASN	Anja Smøllerup Nielsen	HK	Henrik Rähr Knudsen
AWM	Andreas Winding Mønsted	HKA	Hanne Kapala
BAN	Bjarne Andersen	HLL	Henning Lykke Larsen
BB	Birgit Bomholt	HP	Hans Pinstrup
BCA	Bent Carstensen	HRS	Henning Rose Sørensen
BD	Bo Daugård	HSC	Henning S. Christensen
BEJ	Bent Jakobsen	HSB	Henny Schiermacker Hansen
BJH	Bjarne Holm	HST	Henrik Stenholt
BJS	Bjarne Boye Sørensen	HWJ	Henning Witt Jensen
BOSK	Bo Skeltmose	IHO	Ib Helles Olesen
BRS	Bo Ryge Sørensen	IM	Ingrid Madsen
CAn	Carsten Andersen	IST	Inge Stendorf Hansen
CBT	Claus Boe Tøndering	JB	Jens Ballegaard
CGL	Carsten G. Laursen	JBA	Jørgen Ballegaard
CH	Christian Hjorth	JBK	Jan Bolding Kristensen
CLK	Claus Kobberø	JBO	Jens Boesen
CSV	Christian Svane	JC	Jette Clemmesen
DMB	David Boertmann	JDU	Jan Durinck
DMU	Danmarks Miljøundersøgelser	JHH	Jens Hjerrild Hansen
DOF	DOF Fuglenes Hus	JHK	Jens Hasager Kirk
DOFRKØ	DOF Ringkøbing Amt	JKi	Jan Kiel
EAg	Erik Agertoft	JKP	Jens Kristian Pedersen
EBJ	Erik Bisballe Jensen	JLI	Jørn Linddal
ED	Esbjerg Donnerborg	JLO	Jørgen Lodberg
EDJ	Ejnar Dahl Jensen	JOC	Jens Overgaard Christensen
EDY	Hans Erik Dylmer	JOG	Jonas Gadgaard
EE	Erik Enevoldsen	JN	Jørgen Nørgård
EEE	Erhardt Edmund Ecklon	JPE	Jim Pedersen
EI	Egon Iversen	JPK	Jørgen Peter Kjeldsen
ELM	Ella Mikkelsen	JSA	Jacob Sterup
EMN	Erik Mork Nielsen	JSC	Jørgen S. Christensen
EO	Erik Overgaard	JT	Jesper Tofft
ESK	Eva Sivebæk Kristensen	JTL	Jørgen Terp Laursen
ET	Egil Thomasen	JVS	Jørn Vinther Sørensen
EØ	Egon Østergaard	JWJ	Jan Winther Jensen
FH	Finn Henriksen	JØO	Jan Østerby Olesen
FNI	Flemming Nielsen	JØP	Jørn Baasch-Pedersen
FRO	Frits Rost	KAA	Kim Aaen
FSH	Freddy S. Hansen	KBC	Kenneth Bach Christensen

KBF Klaus B. Friis
 KEB Keld Bakken
 KEG Kell Grønberg
 KEH Keld Henriksen
 KEK Karl Erik Kristensen
 KEV Knud Erik Vinding
 KHA Kristoffer Hansen
 KIA Kield Andersson
 KIM Kim Mogensen
 KJH Jan Kjeld Hansen
 KJLJ Karl Johan Legaard Jensen
 KKN Kristian Kirk Nielsen
 KST Keld Stougaard
 KUC Kurt Bredal Christensen
 KW Kurt Willumsen
 LBG Louise Brandt Grønquist
 LFD Lasse Fuglsang Dahlgaard
 LFN Lars Fenger Nielsen
 LH Lars Ilohm Hansen
 LIO Lisbeth Olesen
 LLI Leo L. Hansen
 LMR Lars Malthe Rasmussen
 LN Leif Novrup
 LNJ Luisa Norlund Jensen
 LPA Lars Paaby
 LSN Leif Schack-Nielsen
 LSt Lasse Strandgaard
 LTP Lars Tom-Petersen
 MBA Mogens Bak
 MBII Morten Bentzon Hansen
 MEK Matthias Emil Kaae
 MER Mogens Erlandsen
 MHA Moten Hechmann Andersen
 MHH Martin Høj Hansen
 MHR Mikkel Rasmussen
 MIK John Mikkelsen
 MJ Martin Jessen
 MJH Morten Jenrich Hansen
 MK Martin Kviesgaard
 MKJ Mikkel Kure Jakobsen
 MKP Mikael Køie Poulsen
 MMH Morten Møller Hansen
 MMJ Michael Mosebo Jensen
 MNE Martin Nygaard Enevoldsen
 MO Mads Olesen
 MS Jens Allan Mose
 MSL Morten Stampe Larsen
 MWA Michael Westerbjerg Andersen
 NAH N. Asbjørn Holm
 NBe Niels Berendt
 NBJ Niels Bomholt Jensen
 NPB Niels Peter Brøgger
 NRA Nis Rattenborg

OA Ole Amstrup
 OAJ Ole Aaquist Johansen
 OAJ Otto Arenkiel Jensen
 OBO Ole Bent Olesen
 OGJ Ole Gylling Jørgensen
 OH Ove Hestehave
 OJE Ole Jensen
 OLH Ole Hansen
 OLI Ole Lilleør
 OLPe Ole Pedersen
 OO Ole C. Olesen
 OS Ole Snerling
 OTH Ole Thorup
 OZG Ole Zoltan Gøller
 PB Preben Bach
 PBB Per B. Baden
 PBJ Peter Bjerre
 PBU Peter Bundgaard
 PCH Per Christensen
 PEN Poul Erik Niebuhr
 PF Peder Flansmose
 PIIA Peter Hahn
 PHK Peter H. Kristensen
 PJP Peder Pedersen
 PKJ Per Kjær
 PLAF Peter Lafranç
 PNN Peder Nygaard Nielsen
 PP Peter R. Pedersen Derdau
 PPO Per Poulsen
 PSH Per Schiermacker-Hansen
 PWB Per Wessel Buchwald
 RBC Rune Bisp Christensen
 RBJ Rune Bjerre
 RDN Rasmus Due Nielsen
 RKØ DOF Ringkøbing
 ROR Ronni Røjgaard
 RS Rasmus Strack
 RSN Rune S. Neergaard
 RYT Hans Rytter
 SA Svend Andersen
 SAL Svend Åge Linderström
 SEE Steen E. Engelbøl
 SEM Svend Erik Mikkelsen
 SEP Svend Erik Petersen
 SFP Stig Frøjk Pedersen
 SKG Skjern-gruppen
 SOP Susanne O. Petersen
 SPP Søren Peter Pinnerup
 SSI Stefan S. Lund
 ST Søren Landerup
 STA Søren Anstrup
 SVI Simon Vikstrøm
 T Toppemes Feltstation

TA Tim Andersen
 TBN Thomas Buus Nielsen
 TC Tscherning Clausen
 THM Thomas Maul
 THS Thomas Siersbæk
 TK Tommy Kaae
 TKC Thomas Kjær Christensen
 TL Torben Lund
 TM Tage Madsen

TOM Tommy Maul
 TRK Tonny Ravn Kristiansen
 TV Thomas Vikstrøm
 UEM Ulf E. Møller
 UJE Uffe Jensen
 USV Ulrik Svane
 ÅGH Åge Gejl Hansen

Udnyt friværdien - "spis mursten"

Med en Nedsparings-konto kan du bruge af friværdien i din bolig uden at skulle sælge

NEDSPARINGSKONTO

Drømmer du om:

- en ekstra rejse
- et nyt køkken eller badeværelse
- en ny udestue
- udskiftning af bilen

Ring til os og få en løsning der passer til dig!

**Ringkøbing
Landbobank**

Tlf. 9732 1166 / post@landbobanken.dk / www.landbobanken.dk

Rødstrubet Lom (*Gavia stellata*): 00020

En meget stor observation, faktisk ny amtsrekord, bør nævnes: 10/5 1402n5s1r Husby Klit (OA).

Sortstrubet Lom (*Gavia arctica*): 00030

29 af årets smålommer blev bestemt til denne art. Det er lidt flere end normalt, idet gennemsnittet er 22 fugle pr. år for årene 1987-2004. Største iagttagelser var: 10/5 8n Husby Klit (OA) og 29/10 3s Harboøre Tange (TRK). Hovedparten af fuglene blev set i maj (28%) og oktober (38%).

Islom (*Gavia immer*): 00040

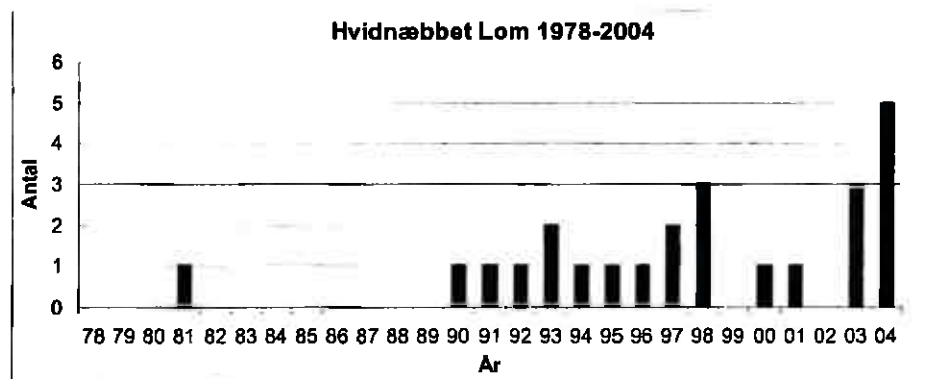
Iagttagelser af 4 fugle, hvilket er lidt over gennemsnittet på 3,1 fugle pr. år for årene 1991-2004. Fra foråret en enkelt fugl: 1/5 1 2K n Nørre Lyngvig (OA,UEM,KEK,KKK). De øvrige er fra efteråret: 6/10 1 ad s Lyngvig (EE,JKI), 7/10 1 ad s Lyngvig (KEK,UEM,ASF,EE,ABB) og 15/10 1 Husby Klit (OS).

Islom/Hvidnæbbet Lom (*Gavia immer / adamsii*): 00049

En enkelt ubestemt storlom: 12/10 1 s Nørre Lyngvig (KST).

Hvidnæbbet Lom (*Gavia adamsii*): 00050

Iagttagelser af 5 fugle, hvilket er ny amtsrekord. Gennemsnittet er 1,6 fugle pr. år for årene 1991-2004, og der foreligger nu fund af i alt 24 fugle i amtet. Fra foråret: 16/5 1 ad sdr og 1 2k n Vejlbj Klit – fuglene kom med 7 min.'s mellemrum (AKV), 12/6 1 ad sdr N Husby Klit (EE,UEM) og sandsynligvis samme fugl godt en time senere ved Langerhuse (RSN). Det betyder at fuglen har trukket nordpå med ca. 35 km/t. I efteråret sås: 27/9 1 imm s Vejlbj Klit (AKV) og 8/10 1 imm s Vejlbj Klit (AKV).

Lille Lappedykker (*Tachybaptus ruficollis*): 00070

Der er oplysninger om 10-25 ynglepar når ynglefugle opgøres på baggrund af forekomster i perioden 1. apr – 1. juli på egnede ynglelokaliteter. Indberetningerne tyder på: Bølling Sø: 3-4 par (NPB), Geddal Enge: 3-4 par (HRS, LN), Sønderlem Vig: 0-2 par (HRS), Rydhøve: 1 par (HRS), Klosterheden: 1 par (AH), Harboøre Tange: 0-1 par (AKV), Trehøje Gøllbunc: 1 par (OO), Vest Stadil Fjord: 0-1 par (mange obs.), Skjern Enge: 1-5 par (SKG m.fl.), Tarm 0-1 par (JHK), Høvedal Plantage 0-2 par (EE), Sdr. Feldborg: 0-1 par (EØ) og Knudmosen 0-1 par (UJM). Det reelle antal er givetvis en del højere.

Toppet Lappedykker (*Podiceps cristatus*): 00090

De indsendte iagttagelser vurderes til 171-272 ynglepar. Det er er meget pænt antal og skyldes primært en stor tælleindsats i den nordøstlige del af amtet omkring Stubbergård og Flynder Søer.

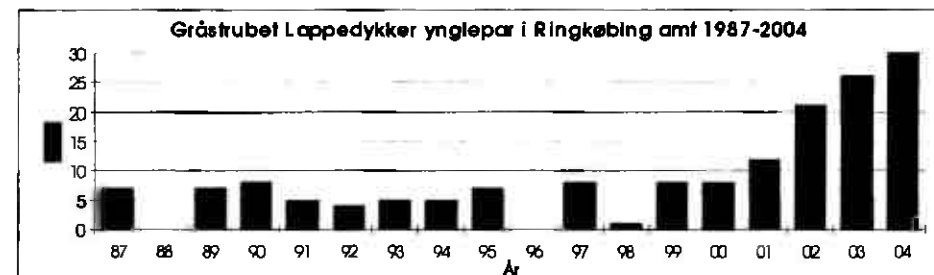
Fordelingen er: Sunds Sø: 0-12 par (IST), Holing Sø: 0-1 par (IST), Flyndersø: 50-71 par (LN), Stubbergård Sø: 44-72 par (LN), Helle Sø: 13 par (LN), Skalle Sø: 15-22 par (LN), Geddal Enge: 1-2 par (LN, HRS, CSV, USV), Skånsø 0-1 par (LN), Gjeller Sø: 0-4 par (AKV), Harboøre Tange: 0-6 par (OA, AKV), Noret & Veserne: 0-13 par (CSV, USV, ASN, OA, MJH), Flansmose: 1 par (AKV), Vest Stadil Fjord, nord for Skellosevej: 22-25 par (OA), Bjerregård 1 par (OA), Poldene: 1-3 par (SKG) og Skjern Enge: 23-25 par (SKG m.fl.).

En meget stor observation bør nævnes: 19/10 890 Ringkøbing Fjord (OA, MJH, MBA). Fuglene kunne i blikstille vejr tælles fra hhv. Klægbanke-hyttens tag og Tippetårnet.

Gråstrubet Lappedykker (*Podiceps grisegena*): 00100

Der er oplysninger om 17-30 ynglepar. Det var 5. år i træk med markant fremgang, her i 2004 var fremgangen på 15% i forhold til året før. Der er i gennemsnit registreret 7-11 ynglepar pr. år i årene 1990-2004. Væksten i 2004 skyldes tilkomsten af en ny stor lokalitet, Bølling Sø, mens der er nogenlunde status quo på de andre to store lokaliteter Skjern Enge og Vest Stadil Fjord.

Yngleforekomsterne var: Bølling Sø: 5-6 par (NPB), Ravnholt Sø.: 0-1 par (OH), Tranemose: 2 par (HRS, LN), Sønderlem Vig: 1 par (LN, HRS), Skalle Sø: 0-1 par (LN), Jegindø: 1 par (JBO), Gjeller Sø: 0-1 par (AKV), Noret: 0-1 par (OA), Flansmose ved Vandborg: 1-2 par (CSV, USV m.fl.), Vest Stadil Fjord: 4-5 par (OA, KEK), Skjern Enge: 5-7 par (OA, SKG m.fl.).

Nordisk Lappedykker (*Podiceps auritus*): 00110

Der blev registreret hele 12 fugle, hvilket er den tredjestørste årstotal kun overgået af 1998 og 1999 med henholdsvis 14 og 17 fugle. Gennemsnittet er 5 fugle pr. år for årene 1978-2004.

Årets fugle var: 19/1 1 Nissum Bredning (OA), 3/10 1s Lyngvig (EE), 19/10 7r Ringkøbing Fjord (OA, MJH) – en meget stor forekomst lige nord for Tipperreservatet, 29/10 1 Harboøre Tange (TRK), 24/11 1 Thyborøn Havn (TOM) og 19/12 1 Nissum Bredning (MO, SSL).

Sorthalset Lappedykker (*Podiceps nigricollis*): 00120

Indberetningerne tyder på 42-62 ynglepar. Det er en tilbagegang på 31% i forhold til 2003 til lige under niveauet fra 2000 til 2002 – men trods alt den femtestørste årstotal for ynglepar i amtet.

Fra ynglelokaliteterne:

Vest Stadil Fjord:	Mange tællinger af 16-25 ad (OA, MJH, KEK m.fl.)	8-13 par
Skjern enge:	Mange tællinger, op til 9 1K optalt (OA, SKG m.fl.)	33-37 par
Borris Hede:	6 ad 29/5 (EØ, OO, JC, LN)	1-3 par
Veserne/Noret:	13 ad 8/4 (SSL, MO, OA, RSN)	0-6 par
Bølling Sø:	Mange tællinger af 2-6 ad (NPB m.fl.)	3 par
Skalle Sø:	1-5 ad set i yngletiden (LN)	0-3 par

Markant tilbagegang på amtets største lokalitet Skjern Enge efter 3 år i træk med fremgang siden naturgenopretningen. Der blev også set langt færre unger end i 2003 med 9 IK som det højeste antal på én tælling. På amtets næststørste lokalitet Vest Stadil Fjord fortsatte tilbagegangen for tredje år i træk siden arten toppede her med 44 par i 2001, og der blev ligesom i 2003 ingen unger set i området. Bølling Sø og måske Skalle Sø er nye ynglelokaliteter, og det skal blive spændende at se om specielt Bølling Sø kan få betydning for arten, som ofte stortrives de første år i nyoprettede søer.

Sodfarvet Skråpe (*Puffinus griseus*): 00430

Der er indrapporteret 38 fugle, hvilket er lidt over gennemsnittet på 31 fugle pr. år i årene 1978-2004. Alle fugle blev ligesom i 2003 set i månederne aug-okt, og med hele 93% af fuglene i september. Årets første var 20/8 1 s Bjerregård Strand (OA,MBA). Største iagttagelser var 12/9 19 s Nørre Lyngvig (KEK,JB,EE,KKK,UEM,ASF,MBH,OA) og 4 s Vejlbj Klit (AKV), 15/9 2 s Nørre Lyngvig (KEK,KKK,TRK), 26/9 2 n Nørre Lyngvig (OA,MJH,EE,HKn,KKK) og 27/9 3 Vejlbj Klit (MK,AKV). Herefter sås kun én fugl, årets sidste 22/10 1 n Nørre Lyngvig (JBA).

Almindelig Skråpe (*Puffinus puffinus*): 00460

Der blev set 8 fugle, hvilket er lidt under gennemsnittet på 10 fugle pr. år for årene 1978-2004. Der blev kun set en enkelt fugl i juli måned, årets første 14/7 1 n Vejlbj Klit (AKV). August var helt normal med 2 fugle: 15/8 1 n Lyngvig (EE) og 28/8 1 s Bovbjerg (KW). September var med 5 fugle langt over gennemsnittet for denne måned: 15/9 3 s Nørre Lyngvig (MER,JSC), 21/9 1 s Vejlbj Klit (MK) og årets sidste 22/9 1 s Vejlbj Klit (AKV).

Lille Stormsvale (*Hydrobates pelagicus*): 00520

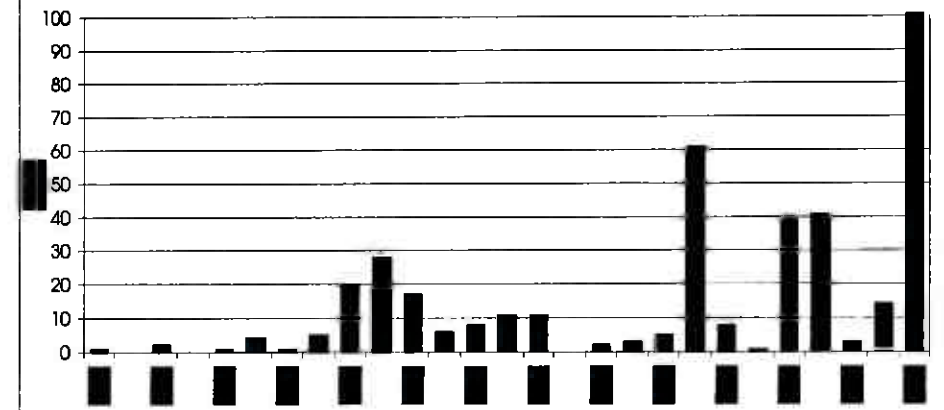
Der blev set 2 fugle. Efter 5 års tørke dukkede arten endelig op igen med 12/9 1 s Vejlbj Klit (AKV) og 4/10 1 n Lyngvig (EE m.fl.). Der er registreret i alt 44 fugle i årene 1978-2004, og gennemsnittet er 2 fugle pr. år. Langt de fleste er som dette års fugle set i september og oktober.

Stor Stormsvale (*Oceanodroma leucorhoa*): 00550

253 fugle blev der set, når der er renset for oplagte gengangere. Der blev dermed sat en solid ny amtsrekord! Det hidtil bedste år var 1997 med 61 fugle, og gennemsnittet er 20 fugle pr. år for årene 1978-2004. For 2004 var der således alt i alt registreret 292 fugle i amtet.

Årets invasion startede med 12/9 5 s Nørre Lyngvig (KEK,JB,EE,KKK,UEM,ASF,MBH,OA), og gik rigtigt løs med 15/9 27 s Lyngvig Fyr (KKK,TRK) og 6 s Vejlbj Klit (MK,AKV). Den absolut største dag var 21/9 150 s Nørre Lyngvig (OA,KEK,KKK,STA) og 14 s Vejlbj Klit (MK). Dagene herefter sås fortsat en del fugle med 22/9 6 s Nørre Lyngvig (OA,JHH,MBA) og 5 s Vejlbj Klit (BD,NPB,AKV) som de største tal. Et antal fugle var blæst ind i Nissum Bredning, hvor der 23/9 var 5 fugle ved Oddesund (CSv,ASN,USv) faldende til 25/9 3 (LPA,STA) og 26/9 1 fugl (LN,HRS). Endnu længere inde i Limfjorden sås 24/9 1 Livbjerggård Strand (MK) og 26/9 1 Handbjerg Strand (USv). I perioden 27/9-8/10 var der 7 observationer af 1-3 fugle ved Vestkysten, og året slutter for denne art med 8/10 4 s Vejlbj Klit (AKV).

Stor Stormsvale 1978-2004

Sule (*Sula bassana*): 00710

Iagttagelser fra vintermånederne jan-feb og dec behandles i årsrapporten. Der blev ikke set nogen fugle i vintermånederne i 2004. Gennemsnittet er 3 vinterfugle pr. år for årene 1987-2004.

Skarv (*Phalacrocorax carbo*): 00720

Også i 2004 er der gennemført oliering af æg i skarvreder. I Ringkøbing Fjord er 90% af rederne olieret medens tallet i Den vestlige Limfjord "kun" er 50%. I alt er der ifølge Skov- og Naturstyrelsen (antal olieret i parentes) følgende:

- Rønland Sandø	1047 (837) reder
- Haurvig Polde	1540 (1377) reder
- Klægbanken	760 – max. 836 (836) reder
- Skjern Enge	15 reder
- Flyndersø	44 reder

Der er olieret omtrent samme antal reder som i 2003. Antallet af reder ved Haurvig Polder (Olsens og Vinterleje Polder) og Klægbanken blev optalt samme dag (11. maj). Scenere faldt antallet ved Haurvig Polder, mens antallet ved Klægbanken steg til 836 reder. For at undgå dobbeltregistrering benyttes tallet for Klægbanken fra den 11. maj, da det formodes, at en del fugle fra Haurvig flyttede til Klægbanken.

Forsøgsordningen med dispensation til skydning af skarver i Ringkøbing og Nissum Fjorde er fortsat i 2004. Herudover er der i foråret gennemført bortskræmning af skarv ved Skjern å for at beskytte nedtrækkende lakse- og ørredsmolt.

De største observationer af skarv er 6/9 1117 Venø (PJP,LN,HIRS), 31/8 900 Munkholm Odde (HHL) og 2/8 730 Flyndersø (LN).

Rørdrum (*Botaurus stellaris*): 00950

Antal ynglepar er opgjort som sandsynlige ynglepar ud fra antallet af paukende hanner. Der er i alt hørt ca. 30 forskellige paukende hanner i Ringkøbing Amt i 2004 mod 24 i 2003.

Lokaliteterne med flest paukende hanner er Skjern Enge med 4, Vest Stadil Fjord 6, Sønderlem Vig 5, Nissum Fjord, Feldsted Kog, Stubbergård Sø og Skalle Sø med hver 2 paukende hanner.

Silkehejre (*Egretta garzetta*): 01190

I alt 7 obs. af 3-4 forskellige individer: 30/4 Tipperne (OA), 21/5 Værnengene (HKA, Henrik Larsen), 28/5 Tipperne (T), 7/6 Harbøre Tange (SSL), 20/7, 23/7 og 26/7 1 Skjern Enge (SKG, TM).

Sølvhejre (*Egretta Alba*): 01210

8 obs af 5 forskellige fugle, hvilket er flot: 3/5 2 s Vest Stadil Fjord (KEK), 11-13/5 1 Geddal Enge (LN,CH,PKR,MK), 12/5 1 Tipperne (T) og 28/11 1 Vest Stadil Fjord (OA).

Fiskehejre (*Ardea cinerea*): 01220

Der er i 2003 registreret mindst 150 ynglepar i amtet. Disse fordeler sig med Anebjerg Pl. 63 (OA), Husby Klitplantage 20 (OA), Skærum Mølle 37 (OA) og Stubbergård Sø 30 (LN).

Sort Stork (*Ciconia nigra*): 01310

2 obs. af i alt 3 fugle: 27/7 Gindskov Bæk (Jens Holt) og 9/8 2 fugle på Skjern Enge (KIA,AWM).

Hvid stork (*Ciconia ciconia*): 01340

Med 7 obs. af højst 9 forskellige fugle igen et år under normalen. Observationerne omfatter 1-2 storke set 17/4 Lemvig, 22/4 Skjern, 29/4 Tipperne, 31/5 Bork, 2/6 Vinderup Enge og 8/6 Skjern Enge.

Skkestork (*Platalea leucorodia*): 01440

Antallet af ynglepar var steget til 6 par i 2004 mod 5 par i 2003. Desværre var antallet af ynglelokaliteter reduceret til én, nemlig ved Skjern Enge, hvor de yngede for første gang i 2002. Ynglelokaliteten blev besøgt den 29/5, hvor der i løbet af få minutter blev registreret 4 reder med unger (min. 11), en brugt rede (resultat ukendt) samt en rede med 6 æg (OA,MBA). Efter yngletiden blev der set rekordmange skkestørke med op til 41 fugle i august (se neden for).

De fleste fugle blev noteret på/ved Skjern Enge og Værmengene.

Årets første: 14/3 4 Skjern Enge (ASF,ABB) og 15/3 1 Værmengene (OA).

Årets sidste: 15/10 1 Kl Bøvling Klit (OA).

De største observationer fra de enkelte lokaliteter:

Skjern Enge incl. åmundingen: 29/5 18 (UJE), 26/6 24 (KIA), 2/7 35 (heraf 15 juv.) (KEK,MJH,OA), 3/7 34 (KEK), 18/7 27 (EE,MNE,JB), 24/7 29 (KEV), 15/8 29 (KEK), 18/8 41 (MBA,OA), 21/8 41 (JHH,KIA), 22/8 32 (KIA), 25/8 29 (KEK), 29/8 23 (MBA).

Værmengene: 11/4 4 (Flemming Rasmussen).

Tipperne: 20/4 3 (T), 30/4 3 n (T).

Vest Stadil Fjord: 5/5 2 (RSN).

Øvrige obs var 8/5 1 Fjandø (KW), 22/5 1 Geddal Enge (NBJ), 21/6 1 s Ringkøbing (JB), 1/7-10/9 1 imm. Geddal Enge (JBK,LN m.fl.).

[Sort svane] (*Cygnus atratus*): 1525

Med 73 observationer fordelt over det meste af året, ses sort svane nu regelmæssigt i amtet. Alle observationer er, med en enkelt undtagelse, fra den vestlige del af amtet. Undtagelsen er Bølling Sø hvor en enkelt fugl er set regelmæssigt fra marts-maj og igen i november/december.

Pibesvane (*Cygnus colombianus*): 1530

Der blev i 2004 registreret 119 observationer af Pibesvane. Forårets sidste større flok blev 1/4 16 Langkær Mærskvej vest for Skjern (TM) medens efterårets første fugle blev 3/10 3 Vest Stadil Fjord (JB).

De største observationer var 2/1 290 Klægbanken (OA), 16/10 156 Vest Stadil Fjord (KEK) samt 19/10 360 Rahbek Fahlbækvej (TM).

Sangsvane (*Cygnus cygnus*): 1540

Der blev i 2004 registreret 469 observationer af Sangsvane. Forårets sidste flok blev 13/4 4 Tarm Plantage (JHK), mens efterårets første fugle blev 9/10 6 Tipperne (JHH).

De største observationer blev 17/1 826 og 29/2 1150, begge Skjern Enge (SKG,PEN), 21/11 550 Vest Stadil Fjord (HWJ), 12+15/12 650 Sdr. Feldborg Plantage (EØ).

Knopsvane (*Cygnus olor*): 1520

Der blev i 2004 kun registreret 52 ynglepar i amtet, 2 par mindre end i 2004. Igen er tallet nok mest udtryk for, at der ikke er indsendt oplysninger om antal ynglepar fra en række normalt vigtige lokaliteter. Der mangler igen i år oplysninger om poldene i Nymindestrømmen, Olsens Pold, Vinterlejepold samt på Klægbanken.

De fem største observationer i amtet blev: 19/1 1115 Harboøre Tange (OA), 2/7 798 Klægbanken (KEK), 25/7 741 Klægbanken (KEK) og 25/8 1013 Klægbanken (KEK).

Tundrasædgås (*Anser fabalis rossicus*): 01574

Et normalt år med fund af enkelte fugle blandt flokke af Kortnæbbede Gæs langs vestkysten.

Årets første blev set 14/1 1 Holmsland (OA), mens forårets største antal blev set 8/2 med 6 Skjern Enge (OA).

Derudover var der igennem foråret 30 obs.-dage i perioden 14/1-5/5 med 1-3 individer på lokaliteter fra Skjern Enge i syd til Bøvling Klit i nord (OA,OZG,TBN,UEM,RSN,JHH,EE,RKØ)

I andet halvår var der kun 3 obs.: 30/9 3 og 13/10 2 Vest Stadil Fjord (OA), samt 27/11 1 Tipperne (T).

Året havde i øvrigt ingen iagt. af den nære slægtning Skovsædgås (*Anser fabalis fabalis*).

Grønlandsk Blisgås (*Anser albifrons flavirostris*): 01591

Efter et års fravær blev denne race igen set i amtet. Det skete 30/4, hvor 1 eks. blev set ved Fuglsand (PKJ).

Racen bliver næsten set årligt i amtet og optræder ind imellem i familieflokke.

Grågås (*Anser anser*): 01610

Her nævnes kun ynglefund. Disse registreres ved antal af ungefamilier, så det er et absolut minimums-antal, hvor fejlslagen yngel og evt. "adoption" af andre pars unger ikke bliver talt med.

Der er indsendt oplysninger om 46-52 ynglepar, hvilket er på niveau med sidste år.

Der mangler dog oplysninger fra både Nissum Fjord og Ringkøbing fjord, så igen må man regne med, amtets ynglebestand var på ca. 70 par.

Bemærkelsesværdigt er i øvrigt, at naturgenopretningen ved Bølling Sø hurtigt gav pote med 4-5 ynglepar på denne indlandslokalitet.

Årets ynglefund

Geddal Enge:	14 par (HRS,LN,TBN,HP,NBJ)
Skalle Sø	3 par (BB,HRS,LN)
Bølling Sø	4-5 par (NPB,HKA,OA)
Vest Stadil Fjord:	19-23 par (OA)
Skjern Enge	4-5 par (OA,LN,TM,JHK)
Værmengene	2 par (OA)
Tipperne:	2 par (T)

[Snegås] (*Anser caerulescens*): 01630

Efter en lang årrække med 2 Snegæs blandt de Kortnæbbede Gæs, blev der i 2004 kun set en enkelt mellem de mange tusinde gæs ved Vest Stadil Fjord.

Den blev set i perioden 21/2-2/5 på ialt 24 obs.-dage ved Vest Stadil Fjord (EE,OA,EØ,SPP,PBJ,KEB,PWB,TA,JHH,LN,TBN,PKR,HST,UEM,KEK,MJ,AO,ROR,AMY,OJE,BAN,TV,HBA,RSN,NBJ,AKV,HK).

Øvrige obs i 1. halvår var 17/1 1 Pumpestation Nord (OA), 18/1 1 Skaven Strand (MBA), 21/2 1 Holmsland Klit (KEG).

I andet halvår var der kun flg. iagtt.:

19/9 1 Vest Stadil Fjord (MIK,OA,CBT), 1/10 1 trk syd med Kortnæbbede gæs over havet ved Harbøre Tange (TRK) og 3/10-6/10 1 Vest Stadil Fjord (EE,FRO,JHH).

Rødhalsed Gås (*Branta ruficollis*): 01690

For femte år i træk var der besøg fra øst med fund 4/4 af 1 fou. på Skjern Enge (AHO). Dermed er der 19 fund af i alt 20 fugle i amtet.

Rustand (*Tadorna ferruginea*): 01710

To obs.: 6/6 2 Bøvling Klit (JB) og 7/6 1 Tipperne (T).

[Hybrid Rustand x Gravand] (*Tadorna ferruginea* x *Tadorna tadorna*): 01714

7/6 1 Tipperne (T).

Gravand (*Tadorna tadorna*): 01730

Der er indrapporteret 51-58 ynglepar mod 36-46 ynglepar i 2003.

Ynglefund registreres ved ællingekuld, så de anslåede yngletal er absolut minimumstal. Desuden kan nævnt den yngle i små vandhuller, hvor de ikke bliver registreret.

Skjern Enge ca. 10 par, Fjandø ca. 10 par, Felsted Kog 5-10 par, Geddal Enge 4-6 par, Bølling Sø 3 par, Høling 1 par, Ovstrup Hede 1 par, Ikast 1 par, Herning 1 par, Borbjerg Møllesø 1 par, Tipperne 13 par og Stubbergård Sø 1 par.

Knarand (*Anas strepera*): 01820

Der er indrapporteret 34-39 par mod 48-65 ynglepar i 2003.

Igen i år er der ingen fund af pulli, så parrene må betragtes som sandsynlige eller mulige par.

Det bedste sted er Skjern Enge med 5-10 par mod 15-18 par i 2003.

Ud fra metoden, at tælle obs. af han eller par i perioden 1/5-20/5, som så tæller for et sandsynligt par, ses følgende fordeling:

Bølling Sø 1 par (BD)

Vest Stadil Fjord 6 par (OA)

Skjern Enge 5-10 par (OA,SKG)

Geddal Enge 5 par (HRS,LN)

Felsted Kog 5 par (OA,JOC)

Fjandø 2 par (OA,JOC,KW)

Færgen v/Nissum Fjord 7 par (OA)

Værmengene 1 par (OA,AKV,HKA)

Tipperne 2 par (T)

Derudover er der set 1 par ved ynglefugletællingen den 12/6 på Harbøre Tange (AKV).

Det var tidligere en sjældenhed med vinterobs. Men det forholdsvis milde vintervejr betød, at der kunne ses knarænder både i januar og februar, således 17/1 3M +1F Skjern Enge (OA,SKG), 29/1 2 Skaven Strand (MBA), 8/2 1 M Skjern Enge (OA,MJH), 15/2 1 par Veserne (KHA,MKH,IBJ), 22/2-23/2 2 Skjern Enge(CH,OA,KIA). I december sås knarand på Skjern Enge fra 2/12-11/12 med største obs. 5/12 8 (OLH).

Krikand (*Anas crecca*): 01840

Der er indrapporteret 0-4 ynglepar mod 5-6 ynglepar i 2004.

Krikanden findes normalt ynglende i næringsfattige småsøer, f.eks. hedesøer, og i moser med ringe bredvegetation. Amtet skal derfor huse nogle ynglepar. I år er indberettet 18/5 0-1 ynglepar Bølling Sø (NPB), 20/4 0-1 par Ovstrup Hede (EØ) samt 9/6 0-2 par Tranemose, Vinderup (HRS).

Ved Bølling Sø blev der med sandsynlighed set 3 juv. af BD, men ikke helt sikkert. Også fra Skjern Enge er der meldinger om mulige par ved Grødeopsamlingspladsen og Dige ved Damsø (TM).

Amtet huser mange næringsfattige småsøer og moser, og ovenstående antal må antages ligge langt under virkeligheden, da mange små lokaliteter ikke bliver besøgt.

Amerikansk Krikand (*Anas carolina*): 01845

Der er indrapporteret 9 observationer af 3-4 andrikker, hvilket efterhånden er et årligt tilbagevendende syn for denne nordamerikanske svømmeand.

9/4 1 Skjern Enge, Lønborrgård (RS,EE,OA,MJH)

11/4 1 Bøvling Fjord (RDN,MO,SSL)

18/4 -19/4 1 Geddal Enge (LN,DMB,SA,CH)

27/4 1 Geddal Enge (TRK) - sikkert samme fugl som 18/4.

Det var 25.-27. fund i amtet. Se hjemmesiden: <http://www.dof-ringkobingamt.dk/artsliste.asp>

Spidsand (*Anas acuta*): 01890

Der er indrapporteret 0-4 par mod 2-9 ynglepar i 2003.

Der er altså stadig tilbagegang.

Arten lever fortrinsvis på kystlokaliteter som strandenge, strandsumpe eller på små ubeboede holme. Her i amtet har den ynglet med 0-1 par i Nissum Fjord, 0 par Skjern Enge (OA,JC) mod 1-5 par i 2003. De øvrige 3 par er ud fra forekomst af gentagne par/hanner i perioden 1.maj - 10.juni. Harbøre Tange melder om 0-1 par, idet der 8/5 blev set 1 M (OA) og 4/6 blev set 1 par (RSN). Ved Bølling Sø 0-1 par, idet der 8/5 og 12/5 blev set 1 M (NPB) og Geddal Enge 0-1 par, idet der den 1/5 blev set 1 M + 2 F (HRS) og 5/6 1 M (PJP).

Atlingand (*Anas querquedula*): 01910

Der er indrapporteret 9-18 par mod 45-54 ynglepar i 2003.

En stor nedgang i forhold til de forrige år. Skjern Enge havde kun 6-10 par i 2004 mod 21-27 par i 2003. Der er desuden ingen meldinger fra Harbøre Tange, som sidste år havde 17 par.

Atlinganden yngler i lavvandede søer, moseområder og i enge og ådale med jævnlig forårsoversvømmelser. Den kan tillige træffes ynglende på brak- og strandenge.

Yngleoplysningerne kommer fra lokaliteter, nemlig Skjern Enge 6-10 par (SKG,OA), Værmengene 1-3 par (OA), Vest Stadil Fjord 1-2 par (OA,JB,UEM), Nissum Fjord 0-1 par (EØ) og Geddal Enge/Sønderlem Vig 1-2 par (HRS,LN).

Skeand (*Anas clypeata*): 01940

Der er indrapporteret 30-44 par mod 53-69 ynglepar i 2003 og 30-40 i 2002.

Dette svarer til et normalt år. Sidste års store antal skyldtes det nye Skjern Å projekt, hvor der taltes 30-37 ynglepar mod 16-17 par i 2004 og 10-18 par i 2002.

Skeanden yngler her i landet ved næringsrige, lavvandede ferskvandssøer eller moser med veludviklet bredvegetation og en rig fauna af vandinsekter, men også på fugtige strandenge med vandhuller, loer og strandsump.

Ved kortlægningen er brugt tal fra perioden 5/5-20/5, hvor gentagne iagttagelser af hanner/par antoges at repræsentere et ynglepar. Der er i år ikke fundet ungeførende hunner.

Det er ikke hvert år, der er ynglefugletælling på de store vestjyske lokaliteter. Til gengæld viser det sig, at i de år hvor der foreligger en totaltælling, findes der flere ynglende svømmeænder end ellers. Det må fortælle, at amtsbestanden af svømmeænder i virkeligheden er større end tallene i denne rapport viser.

Tallene ser sådan ud:

Lokalitet	2004	2003	2002	2001
Skjern Enge	16-17	30-37	10-18	11-11
Værnengene/Tipperne	5-6	4-4	9-9	6-10
Vest Stadil Fjord	2-5	7-11	3-4	10-11
Nisum Fjord	(6-8)			
Feldsted Kog	2-3	3-3	1-2	4-4
Færgen	1-2			
Bøvling Klit	2-2			
Harboøre Tange	1-2	9-12	3-5	
Geddal Enge/Sønder Lem Vig	0-5	0-2	0-2	
Klægbanken			3-3	2-2
Poldene i Nymindestrømmen			0-1	1-1
Flansmose	0-1			
I alt	30-44	53-69	29-44	34-39

Forårets første: 18/2 1 Skjern Enge (LLH, HLL)
Resten af måneden sås der på Skjern Enge 20+27/2 2 (KIA,MBA) og 29/2 3 (OA).

Efterårets sidste: 26/12 8 Vest Stadil Fjord (JB)
En del fugle blev i amtet året ud. På Skjern Enge og i Vest Stadil Fjord blev der set skeænder det meste af december måned. Således 4/12 5 Vest Stadil Fjord (JB) og 8/12 19 Skjern Enge (TM) samt 25/12 1 Skjern Enge (TM).

Taffeland (*Aythya ferina*): 01980

I 2004 er der kun rapporteret om 1 fund af ynglepar i amtet. Den 6/7 blev 1 F set med 1 pull i den vestlige del af Hestholm Sø (TM). I 2003 blev der derimod rapporteret op til 6 par fra Skjern Enge. Ved Harboøre Tange, hvor der også har været ynglefund i de senere år, var der ingen ynglefund i 2003, men i 2002 blev der indsendt oplysninger om 1 sikkert ynglepar, 2 sandsynlige i 2001 og 2 par i 2000. Taffelanden beskrives i Fuglenes Danmark (AfM. Grell 1999) som værende en ret almindelig ynglefugl på egnede lokaliteter i landets østlige egne, men er langt mere fåtallig i Vest- og Nordjylland.

Troldand (*Aythya fuligula*): 02030

Alle rapporter om ynglefugle kommer fra Skjernå-området. Der er indrapporteret 9 observationer af ynglende Troldand, men der er sandsynligvis kun tale om mindst 3 forskellige ynglepar. Vesterenge:

6/6-24/6 1 hun med 4-6 pull (JC,SKG,OA,MJH), 17/7-30/7 1 hun med 1-3 pull (SKG,OA,MBA,HP). Hestholm: 2/8 1 F med 7 halvstore pull (OA). Ifølge Fuglenes Danmark (Grell 1999) er hyppigheden af ynglefugle i landets vestlige egne lav pga. få velegnede søer og moser.

Bjergand (*Aythya marila*): 02040

89 observationer af Bjergænder blev indrapporteret i 2004. Største observation var d. 28/3 ved Harboøre Tange, hvor der var 152 fugle (AKV). Af interessante observationer bør nævnes en del fra Skjern Enge, og max. blev noteret 9/4 42 (RS,JSH).

Ederfugl (*Somateria mollissima*): 2060

I 2004 blev i alt rapporteret 97 observationer af Ederfugl. Den 3/1 blev det største antal i 2004 på i alt 850 fugle observeret ved Hvide Sande Havn (JB), hvilket dog ikke slår megaobservationen fra d. 31/12 2003 på 2200 fugle i Nisum Bredning ved Rønland (JDU). Der blev ikke rapporteret om ynglefugle i amtet i 2004.

Havlit (*Clangula hyemalis*): 02120

15 observationer fordelt på i alt 28 forskellige fugle i 2004 (korrigeret for gengangere) følger tidligere års observationer med i alt 45 fugle i 2003, 38 i 2002, 10 i 2001, 25 i 2000, 49 i 1999 og 33 i 1998. Arten observeres kun fåtalligt langs amtets kystlinier til trods for, at den overvintrende bestand ifølge Fuglenes Danmark (Grell 1999) ofte tæller flere hundredetusinder af fugle, dog primært i landets østlige egne.

Brilleand* (*Melanitta perspicillata*): 02140

Den 26/9 blev der fundet 1 ad M Brilleand ved Nørre Lyngvig (MJH*,OA,KEK,EE m.fl.), hvilket er det tredje fund i amtet og er ca. fund nr. 26 for Danmark. Mere end 30 tilrejsende fuglekiggere nåede at se fuglen på førstedagen inden den forsvandt. Fuglen blev dog observeret igen d. 6-9/10 på samme lokalitet (LN,ASF,EE,HRS m.fl.). De to andre fund af Brilleand var d.17/10 1978 med en nordtrækkende han ved Hvide Sande og d. 26/11 1966, hvor en han blev fundet druknet ved Venø Bugt. Gæst fra Nordamerika.

Fløjlsand (*Melanitta fusca*): 02150

Her bør det nævnes, at der d. 22/7 blev observeret hele 97 Fløjlsænder ved Tappen på Jegindø, hvilket var største forekomst i 2004 (JBO).

Lille Skallesluger (*Mergus albellus*): 02200

Der er indrapporteret 138 observationer af Lille Skallesluger i 2004. Årets største observation var d. 7/3 ved Lønborggård med en observation af 31 fugle, hvoraf ca. 10 var hanner (HKN via UEM). Anden og tredje største observation var 18/1 22 Feldsted Kog (OA) og 31/12 19 Vest Stadil Fjord (EE).
Forårets sidste fugl: 20/4 2 Geddal Enge (TBN).
Efterårets første: 19/11 2 F i Fjorden ud for Sønderlem Vig (LN).

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*): 02210

Der er ikke rapporteret ynglende Toppet Skallesluger i 2004. Arten er tidligere registreret som ynglende ved Ringkøbing og ved Nisum Fjord samt ved Limfjorden, så hold venligst øje med arten i 2005.

Stor Skallesluger (*Mergus merganser*): 02230

Der er ingen rapporter om ynglende Stor Skallesluger i amtet i 2004. Der blev dog gjort 4 sommerobservationer af arten: 8/5 1 AD M ved Tappen på Jegindø (JBO), 16/5 1 M Poldene, Skjern Enge (SKG,JHH), 21/5 4 fugle ved Venø (PJP,Venøgruppen) og 12/6 1 F ved Høje Sande (SKG). Årets største observation var d. 29/12 med i alt 366 fugle ved Vest Stadil Fjord (JHH).

Hvepsevåge (*Pernis apivorus*): 02310

I 2004 var der 15 observationer af formodentlig 8 forskellige fugle, hvilket gør det til det næstbedste år siden 1993.

Den første Hvepsevåge ses 29/5 1 fu Borris Hede (LN) og i dagene efter 30-31/5 1 of Flyndersø (JØ, LN).

Der ses 31/5 1 n Skjern Å og Enge og Munding (EE, MNE) og kan være en genganger fra Borris Hede. 11/7 1 of Gindeskov Krat (HWJ) og samme dag ses 2 of Flyndersø (LN) hvoraf hannen foretog parringsflugt - fløj med meget højt løftede vinger. Der er ikke konstateret ynglen nogle steder i amtet. I eftersommeren blev der i tidsrummet 25/7-7/9 set 1 i området omkring Bølling Sø. (NPB, BD, CLK, UEM) og 10/8 1 Skjern Enge (JVS).

Sort Glente (*Milvus migrans*): 02380

Observationsperioden af Sort Glente i amtet var kort og intensiv, men 4 fugle blev set. Om aftenen den 30/5 opdagede (LN) 3 fugle der var ved at gå til rast i trækronerne lige syd for Helle Sø under kraftig møbning af krager og en husskade. Også (HRS og PKR) nåede at se dem.

Næste dag (31/5) sås mindst 1 Helle Sø (LN, OA). Samme dag har (EE, MNE) 1 n Skjern Å og Enge og Munding. Så alt overstået på under 24 timer.

Sort Glente er nu set for 6. år i træk. Der er aldrig set mere end 4 fugle på et år.

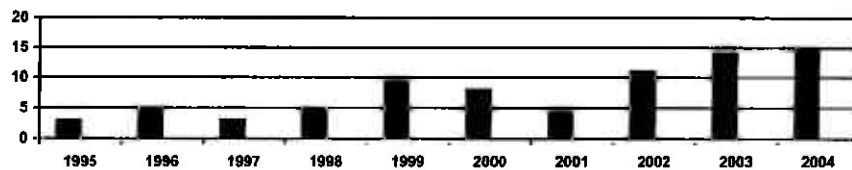
Rød Glente (*Milvus milvus*): 02390

2004 blev det bedste år i de sidste 20 år, der var 20 observationer af 15 - 16 fugle. De fleste ses om foråret, nemlig 11 og 4 til 5 om efteråret. Forklaringen kunne være, at der var flere danske ynglefugle i begyndelsen af dette årtusinde i Østjylland, samt tendensen til mere østenvind, der presser dem herover.

I foråret sås den første glente den 3/4 1 n Asp (AKV), 4 + 7/4 1 r Bølling Sø (BRS, NPB), 10/4 1 Borris Hede (L, FN), 16/4 1 sv Tarm (JC), 16/4 2 r Dejbjerg (BJH), 20/4 1 nv Tipperne (T). Den 21/4 sås om formiddagen 2 fu Poldene v Skjern Å munding (KEB, HES) og om eftermiddagen ses 2 n Grønæltevej Falbekvej (KEK) og 2 Stauning (Bent Korsholm), blev også iagttaget d. 24/4. 29/5 1 r-n Borris Hede (EØ, JC, LN, JF) og den sidste 10/6 1 n Bundsbæk Mølle (TM).

I efteråret kom den første i oktober 1/10 1 r Nørre Nissum (JPK), 3/10 1 r Ausumgård (Bjarne Rasmussen), 3/10 1 s Vest Stadil Fjord (KEK), 12/10 1 n Lønborg Hede (Torben E. Hansen) og måske den samme fugl 13/10 1 Lønborggård (TM).

Rød Glente 1995-2004

Havørn (*Haliaeetus albicilla*): 02430

I 2004 eksploderede antallet af observationer fra 99 året før til 292 af måske helt op til 16-18 forskellige fugle. Det hænger nok sammen med at der for første gang i årsrapportens historie kunne ses Havørne i alle årets måneder. Kerneområdet er stadig Borris Hede - Skjern enge - Tipperne og Klægbanken, men der er også set mange havørne andre steder i amtet.

Antalsmæssigt kulminerede året allerede d. 3/1 med 4 unge Havørne siddende på isen syd for Klægbanken (UEM, NPB, KEK). På denne lokalitet sås fortsat flere havørne ind i marts.

På Borris Hede sås 17+18/1 1 ad (KEK) og 21/2 1 ad (KiA), 7/2 +13/3 1 imm of Søndermølle (ULS, USV, ASN), 22/2 1 ad Borris Hede (OA, TOM, THM) og samme dag blev der set 1 2k og 1 5k+ r Enggård Pumpestation SØ (OA, TOM, THM). På Borris Hede 6/3 1 imm r (FSH, MMJ, RYT) og samme dag 1 2K+ r Helle Sø (LN, Flyndersøgruppen). 7/3 1 ad og 1 2k+ s Flyndersø (Jørgen Østergård), 16/4 1 4K+ fu Skalle Sø (LN, JØ), 17/4+20/4 1 2K Flyndersø (LN, PKR, JØ), 22/4 1 ad of Bølling Sø (NPB). I tiden fra April til September er det i Skjern Enge området der skal ses Havørn, op til 3 ses d. 29/7 (TM).

I efteråret ses på Tipperne fra 3/9-4/12 1 1K + 1 imm + 1 ad (JHH, T, OBO, EMN, OA).

22/9 1 imm r + 5/10 2 imm r Felsted Kog (OA, MBA), 10+11/10 1 imm r Bøvling Klit (AKV, OA).

Måske er det de to der ses d. 15/10 Vest Stadil Fjord (KEK) og 31/10 1 1K s Vest Stadil Fjord (EE, MNE). D. 18+29/12 ses igen en 1 ad Borris Hede (MBA, JKH, OA, JHK, EMN).

Nu venter vi bare spændt på hvornår de begynder at yngle i amtet.

Fiskeørn (*Pandion haliaetus*): 03010

Der er indkommet 76 obs. af 83 fugle mod sidste år 58 obs. af 68 fugle.

Altså meget bedre end forrige år!

Forårets første: 26/3 1 Skjern Enge (KEB, KBC)

Efterårets sidste: 23/10 Skjern Enge (BJS)

Langt de fleste fiskeørne blev set i den vestlige del af amtet. Det bedste sted var Skjern Enge. Langt de fleste obs. kom herfra - 32 i alt - 6 fra foråret og 26 fra efteråret. Men også inde i landet blev den set. Således ved Bølling Sø, Skarrild, Skalle Sø og Stubbergård Sø.

Der er i alt 25 forårs obs., 5 sommer obs., mens resten (53) er fra efteråret. Der er ikke set ungførende par, og der er ikke noget, der tyder på ynglefund i amtet. Derimod blev der fra den 9/8 - 20/8 set 1 1k fiske i Vandkraftsøen, Holstebro af den lokale Knud Christensen, der tog fine fotos af fuglen. Den 6/9 blev der set 1 1k Stadil Fjord (OA). Det højeste antal fiskeørne set samtidig er 2.

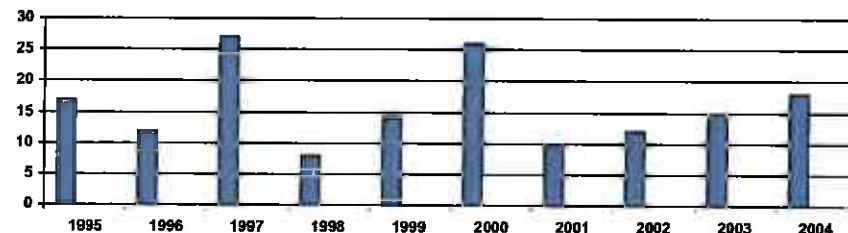
Hedehøg (*Circus pygargus*) 02630

I 2004 blev der med 26 observationer af ca. 16 til 18 forskellige fugle set lidt flere Hedehøge end året før, men der er ingen tegn på, at de har ynglet i amtet. Hovedområdet for Hedehøgens optræden er fortsat Tipperne og Skjern Enge med ca. 2/3 af alle observationer.

Første 3 obs: 25/4 1 M fu Nørlund Plantage (NPB, Lillian Brøgger), 28/4 1 F Harbøre Tange (AKV), 8/5 1 2K M Stavsholm (OA).

Sidste 3 obs: 24/8 1 2K M Skjern Enge (HAC), 28/8 1 ad M Pumpestation Nord (JHH) og 28/8 1 hunfarvet Bork Havn (TM).

Hedehøg 1995 - 2004

Duehøg (*Acippiter gentilis*) 02670

Året 2004 ligner til forveksling året før, der er 72 indsendt observationer af ca. 63 forskellige individer.

Duehøgen er grundet dens skjulte levevis vanskelig at have med at gøre når der er tale om at registrere dens levevis og ynglesucces. Der er kun set sikre tegn på ynglepar 2 steder, nemlig 12/7 2 juv og 2 ad set ved gammel rede i Nørlund Plantage (NPB) og 27/7 2 tiggende juv i Klosterheden (MO).

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*) 02960

Kongeørnen fortsætter for femte år i træk med at optræde i amtet. Alle 6 observationerne sker på Borris Hede undtagen en.

I første halvår var der i tiden 3/1 til 29/5 på Borris Hede 5 observationer af en imm. (3K) Kongeørn (OA,ET,UEM,KEK,FSH,MMJ,RYT,HKn,OZG,PPO,EØ,JC,LN).

Under et slag for en eagle d. 25/3 blev (JHK) på Dejbjerg Golfbane så forstyrret af en 2K Kongeørn der trak nø efter rast, at det kun blev til en birdie.

Efter godt et ½ år dukkede Kongeørnen igen op og igen var det på Borris Hede 18/12 1 imm (MBA, KJII). Alt i alt må det dreje sig om 2-3 individer.

Aftenfalk (*Falco vespertinus*) 03070

I 2004 blev der kun set 2 Aftenfalk i amtet. Mod sædvane sås begge i efteråret.

8/8 1 2K M of Lemvig (AKV) og 16/9 1 of Hvide Sande (CAn).

Lærkefalk (*Falco subbuteo*) 03100

2004 blev med 7 Lærkefalk et af de bedre igennem de sidste 20 år kun overgået af år 2000 med 13 Lærkefalk. Der blev set 5 fugle i foråret og 1 i sommeren samt 1 i efteråret.

Årets første blev set 30/4 først ved Geddal Enge 1 fu østsiden ved Sønderlem Vig (LN), 16/5 1 s No (UEM,KEK m.fl.), 30/5 1 fu Vinderup (LN), 31/5 1 fu s Vest Stadil Fjord (UEM) og forårets sidste blev 4/6 1 ad fu ø Klinkeme v. Poldene (KiA).

Det blev til en sommerobs nemlig 30/6 1 ad fu Ø Væmøgene (TK).

I efteråret blev det kun til 6/9 1 ad fu Nørlund Plantage (NPB).

Jagtfalk* (*Falco rusticolus*): 03180

Ved et beklageligt uheld var observationerne af Jagtfalk fra 2003 faldet ud af pc'eren. Det blev til observation 26/11 af en 1K fugl på Tipperne (OA*,MBA,KiA) og dagen efter set af (EØ,OO) samme sted. En beskrivelse er godkendt af SU.

I 2004 blev der igen set 1 1K fugl, som optrådte i perioden 24/11-19/12, også på Tipperne og blev i denne periode set 6 dage (OA*,MBA,HKn,AKV,TOM,KiA,JHH,FSH,MMJ,RYT,KST,THM).

Beskrivelse + foto er forelagt SU og godkendt.

Vagtelt (*Coturnix coturnix*): 03700

22 obs af ca. 32 forskellige fugle. Dermed er vi efter 4 års tilbagegang næsten tilbage ved rekordåret 1999, hvor der blev set/hørt 34 fugle. Der er i 2004 er par store iagttagelser, nemlig: Skjern Enge 7 sy, Gjeller Odde 6 sy og Sevel 3 sy.

Alle obs nævnes fordelt på hovedlokaliteter:

Dejbjerg: 25/5 1 sy (RT)

Hellegård Å og Ådal: 1/6 1 sy (HRS, PJP)

Tjørring: 2/6 1 (CGL)

Højmark: 5/6 1 sy (EE)

Skjern Å og Enge: 5/6 1 sy (EE), 19/7 7 sy (LN)

Bækmarksbro: 11/6 1 sy (AKV)

Geddal Enge: 21/6 1 sy (HRS), 27/6 1 sy (HRS)

Bølling og området omkr. søen: 26/6 2 sy (CLK)

Grønbjerg: 12/7 1 sy (LH)

Langerhuse: 18/7 2 sy (KKN)

Hemmet: 25/7 1 (KiA)

Vest Stadil Fjord: 27/7 1 sy (PHK)

Tipperne: 30/7 1 sy (JHH)

Sevel: 5/8 1 sy, 8/8 3 sy og 9/8 2 sy (alle LN)

Gjeller Sø og Odde: 18/8 6 sy (HWJ)

Vrist Enge: 2/9 1 sy (AKV)

Vandrikse (*Rallus aquaticus*): 04070

98 iagttagelser af 155 fugle gør 2004 til et godt år for arten. Der er indsendt observationer fra alle måneder på nær februar. Fra vintertiden, januar og december er indsendt 4 observationer nemlig: 18/1 1 r Sønderlem Vig (LN,PKR), 26/1 1 r Vest Stadil Fjord (JKI) og 17/12 1 Klosterheden (MO) samt 29/12 1 fu Borris hede (JHK,KST,EMN).

De fleste fugle blev indrapporteret til DOFbasen som syngende, og sandsynlige ynglepar fra udvalgte lokaliteter er: 25/3 3 Bølling Sø og områder omkr. søen (NPB), 24/4 2-3 Geddal Enge (HRS,CSv,USv), 10/5 10-15 Sønderlem Vig (LN), 13/5 4 Indfjorden (AKV), 13/5 6 Vest Stadil Fjord (AKV), Skjern Å og Enge 31/5 2 (EE,MNE), Væmøgene 22/6 2 (OA,MBA).

Plettet Rørvagtelt (*Porzana porzana*): 04080

Efter 3 gode år er der i 2004 kun iagttaget 3 fugle på 3 lokaliteter, sidste år var ca. 21 fugle hørt på 5 lokaliteter.

Alle obs nævnes: 28/4 1 sy Skjern Å og Enge (SAL), 8/5 1 sy Sevel (LN) og 9-10/5 1 sy Helle Sø (LN,HRS). Bemærkelsesværdig er det, at der kun var en iagttagelse fra Skjern Enge, hvor der i 2003 blev hørt op til 7 fugle på samme dag.

Engsnarre (*Crex crex*): 04210

12 observationer af 16 fugle, som renset for gengangere nok drejer sig om 8-11 forskellige fugle, altså markant færre end de seneste 4 år. Måske skyldes det manglende eftersøgning, men tilsyncladende er området omkring Hjerm, som tidligere har været godt, besøgt ofte uden at finde samme antal fugle som de senere år.

Alle obs nævnes fordelt på lokaliteter:

Bølling Sø og områder omkr. søen: 26/6 2 sy (CLK)

Vesterenge, Skjern Enge: 23/5 2 (MS)

Hjerm: 27/6 1 sy (IM,LN), 7/7 1 sy (HRS), 15/7 1 sy (IM), 1/8 1 sy (IM), alle observationer ved Skarbyvej.

Vejrum Kirkeby: 1/8 1 sy (IM)

Klosterheden: 4/8 1 sy (MO)

Lyngvig: 15/8 1 (EE). En noget utraditionel lokalitet for en Engsnarre, Erik Enevoldsen fortæller: "Da jeg gik gennem marchalmen på den sidste klit før havobs-stedet, lettede jeg en mærkelig brunlig sag. Den fløj en 30-40 meter, hvorefter den smed sig. Hvad i alverden var det, tænkte jeg. Den havde hængende ben, størrelse og farver tydede på en Engsnarre – men hvad skulle den dog her?? Jeg nærmede mig stedet, hvor fuglen var landet, og jeg fik set fuglen igen. Det var faktisk en Engsnarre! Ny havobs-art!!"

Grønbenet Rørhøne (*Gallinula chloropus*): 04240

Arten er vidt udbredt i amtet, og de indsendte yngleobservationer er heller ikke i år dækkende for bestanden. Hvis det fortsat skal have mening, at nævne ynglefund i årsrapporten, må vi have flere indsendelser af ynglende rørhøns. Der er indtastet følgende ynglepar fra 3 lokaliteter: Bølling Sø og

området omkr. søen: 3 par (NPB), Geddal Enge 1-2 par (LN), Helle sø 1 par (HRS) og Tarm Plantage, Spejderhussøen 1 par (JHK).

Blishøne (*Fulica atra*): 04290

I 2004 blev indsendelserne af blishøne reduceret til ca. 2/3 i forhold til 2003, fra 46.780 fugle til 32.832 fugle. Antal observationerne er ellers steget fra 358 til 443, men ikke mindst Skjern Enge har stået for nedgangen i registrerede fugle, nemlig fra 31.353 til bare 17.003 fugle. Der har i 2004 ikke været iagttaget så store flokke som i 2003, hvor største flok var på 6000. Største iagttagelse fra 2004 på Skjern Enge er 7/3 2.200 (OZG). Store iagttagelser fra andre lokaliteter blev: 25/8 2000 Stadil Fjord (JB), 6/9 2.790 Stadil Fjord (OA) og 18/9 2.788 Skjern Enge (SKG).

Trane (*Grus grus*): 04330

Iagttagelse af 30 fugle, samme antal som i 2003, men fordelt på 9 observationer mod 4 i 2003. Heller ikke i 2004 meldinger fra mulige ynglelokaliteter.

Alle obs er fra foråret og alle nævnes:

3/3 14 nv Bølling Sø (NPB), 2/4 3 fu og senere trækkende mod nord Skjern Enge (TM), 16/4 2 Harboøre Tange (AKV), 2/5 2 hørt Vest Stadil Fjord (OA), 6/5 1 Skuldbøl Plantage (via TM), 9+11/5 2 Stadilø/Vollerum Enge (HSC,JB,HKA,AKV).

Strandskade (*Haematopus ostragelus*): 04500

I alt er der indrapporteret 36-40 ynglepar.

Ynglelokaliteter med antal par: Tipperne 9 (T), Værnengene 3-5 (T), Skjern Enge 4 (SKG), Fjandø 8-10 (JOC), I Holstebro, Nybovej 1 (LIJ), Bøvling Klit 6 (EØ,AKV), Holmen 5 (EØ,AKV). Desværre ingen tal/meldinger fra Poldene i Nymindestrømmen og Harboøre Tange.

Stylteløber* (*Himantopus himantopus*): 04550

Fra 2003 blev følgende godkendt af SU: 30/5 1 2K Harboøre Tange (Søren Klosterborg,AKV).

Dermed foreligger der fra 2003 to observationer af formentlig samme fugl. Første observation var 29/5 1 2K Skjern Enge (MSL* m.fl.). Det var det 5. fund i amtet.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*): 04560

Alt i alt har der i 2004 ynglet min. 356 par i amtet.

Ynglelokaliteter med antal par: Tipperne 130 (T), Værnengene 25-30 (OA,T), Skjern Enge 75-77 (OA m.fl.), Harboøre Tange 27+ (HRS), Stavsholm 3+ (OA), Bøvling Klit 26 (AKV,EØ), Holmen 17 (AKV,EØ), Kollingø 50 (JOC) og Geddal Enge 3-4 (LN,HRS). Den 29/4 kunne tælles 288 på Harboøre Tange (JDU).

Største tælling udenfor ynglesæsonen blev 16/7 948 Tipperne (T).

Lille Præstekrave: (*Charadrius dubius*): 04690

Et OK-år med 6-12 par.

Årets første: 8/4 1 Skjern Enge (RYT,MMJ,FSH). **Årets sidste:** 12/8 2 Skjern Enge (JHH).

Antal ynglepar nævnes:

Skjern Enge: 0-4 par (SKG,EE)

Klosterheden, Rom Grusgrav: 2 par (HWJ,AH)

Ndr. Feldborg Pl.: 1 par (CH,LN)

No Grusgrav: 0-1 par (UEM,KEK)

Bølling Sø: 1 par (NPB)

Ikast, Br. Christensens grusgrav ved Femhøj: 1 par (NPB)

Heming v/Fuglsang sø: 1 par (UEM)

Mourier Petersens Pl. 0-1 par (JHK)

Stor Præstekrave: (*Charadrius hiaticula*): 04700

Årets første: 14/2 1 Draget, Thyholm (HHL). **Årets sidste:** 8/10 11 Vest Stadil Fjord (TRK).

Nogle store store rastetal var 22/5 208 Bøvling Fjord (OA) og 9/8 308 og 18/8 224, begge Tipperne (JHH).

Ynglelokaliteter i par: Bøvling Klit 2 par (OA,EØ,AKV), Holmen 3 par (EØ,AKV), Hvide Sande 2 par (OA) og Skjern Enge 1 par (SKG) er de eneste der er indsendt! Man kan kun konstatere, at det indsendte materiale ikke afspejler amtets sande antal ynglepar, eksempelvis mangler der optællinger af ynglepar fra lokaliteter som Harboøre Tange, Vest Stadil Fjord samt strandene ved vestkysten.

Hvidbrystet Præstekrave: (*Charadrius alexandrinus*): 04770

Andet år i træk med nul observationer!

Pomeransfugl: (*Charadrius morinellus*): 04820

I 2004 blev der kun observeret 259 pomeransfugle, mod 836 fugle i 2003 og 372 fugle i 2002 (rænset for oplagte gengangere). Denne gang var der flest fugle ved Vest Stadil Fjord/Stadilø-området, mens Skjern Enge havde de laveste max-tal siden lokaliteten blev opdaget i 1978 (se neden for). Det var også de tre eneste lokaliteter med observationer i foråret.

Årets første: 28/4 2 Skjern Enge (SAL).

Udvalgte observationer fra foråret:

Skjern Enge (obs. >10): 1/5 14 (EØ,PPO), 15/5 14 (SKG),

Vest Stadil Fjord (obs. >10): 16/5 18, 20/5 19, 23/5 16 (UEM,EE,OA,CH,HSC).

Stadilø (obs. >10): 2/5 16, 7/5 36, 12/5 11, 16/5 11, 23/5 12 (HEB,BD,HSC,EE,UEM,OA,KW,KEK)

Forårets sidste blev 23/5 12 Stadilø (KW,KEK) og 23/5 16 Vest Stadil Fjord (CH,HSC).

En efterårs iagttagelse: 28/9 1 1K r ml. hejler Fjaltring (MK).

Hjejle (*Phuvalis apricaria*): 04850

I han var territoriehævdende på Borris Hede i juni (LN), så arten er måske ikke forsvundet fra lokaliteten.

Strandhjejle (*Phuvalis squatarola*):

Eneste vinterobs blev 2/1 1 Skjern Å-munding (OLH) og 31/12 6 Tipperne (JHH).

Vibe (*Vanellus vanellus*):

Yngleoptyllinger i par: Tipperne 133, Værnengene 78, Neder Feldborg 2-3, Ovstrup Hede 3-4, Bølling Sø 8-12, Bøvling Klit 50, Amstrupsøerne 3, Holmen 22, Fjand Grønne 1, Jegindø 3, Fjandø 1, Felsted Kog 10, Geddal Enge 10-16, Helle Sø 2, Skalle Sø 2, Skjern Enge 20+.

Islandsk Ryle (*Calidris canutus*): 04960

Alle vinterobservationer nævnes: 19/1 3 Harboøre Tange (OA) og 5/1 2 Thorsminde (HWJ) blev eneste. Ellers blev 2004 et forrygende år for arten med følgende store obs >100: 3/6 540, 16/7 199, 28/8 248, 5/9 126, alle månedsmax Tipperne (T), 11/6 100 Bøvling Fjord (RSN) og 23/9 102 Søndervig (LN).

Sandløber (*Calidris alba*): 04970

Et stort vintertal bør nævnes: 18/1 120 Hvide Sande (EE).

Dværgryle (*Calidris minuta*): 05010

En meget tidlig observation bør nævnes: 10/4 1 Bøvling Fjord (OA,MJH). Årets største tal blev 9/9 66 Klægbanken (OA). Årets sidste blev 16/10 2 Tipperne (JHH).

Temmincksryle (*Calidris temminckii*): 05020

Første observation var 1/5 1 Vest Stadil Fjord (UEM,KEK,KKK,OA).

Største observationer blev 20/5 37 og 22/5 33, begge Vest Stadil Fjord (KEK,EE,OA) samt 6/8 16-22 Skjern Enge (OA,MJH). Årets sidste blev tidlig: 25/8 1 Skjern Enge (KIA).

Stribet Ryle* (*Calidris melanotos*): 05070

3 fugle er rekord. Alle er fotodokumenterede og godkendt af SU: 4/5 1 han Tipperne (OTH*,OA), 29/5-1/6 1 hun Vest Stadil Fjord (PHK*,ToM m.fl.), 17-18/7 1 2K+ hun Skjern Enge (OA*,KEK m.fl.). Det var så det 11.-13. fund i amtet.

Krumnæbbet Ryle (*Calidris ferruginera*): 05090

Største obs blev 28/8 29 ad + 56 1K Tipperne (JHH). Sidste blev halvsen: 27/10 1 Tipperne (T).

Sortgrå Ryle (*Calidris maritima*): 05100

Et jævnt år med 22 observationer af 104 fugle fordelt med 50 første halvår og 54 andet halvår.

Første halvår: 19/1 4 Nissum Bredning (OA), 25/1 4 Thorsminde (HWJ,JKI), 31/1 1 Thorsminde (HWJ), 11/2 1 Harboøre Tange (SSL), 20/3 1 Thorsminde (AWM), 24/3 2 Hvide Sande (HLL), 8/4 11 Thyborøn (LN;CH) og 17/4 26 Nissum Bredning (AKV).

Andet halvår startede med 15/9 1 Hvide Sande (HRS,LN). Øvrige blev 22/9 1 Bøvling Fjord (OA), 24-25/9 2 Hvide Sande (TRK,EE,OA,ToM), 25/9 9s Vejlbj Klit (AKV), 26/9 11 Hvide Sande (PNN), 11/10 5 Hvide Sande (JHK), 1/11 5 Thorsminde (IIWJ), 7/11 1 Thyborøn (MO), 13/11 4 Hvide Sande (JIII), 19/11 7 Thorsminde (IIWJ), 24/11 2 Thorsminde (HWJ), 27/11 2 Hvide Sande (ASF), 13/12 1 Hvide Sande (TK) og 29/12 1 Hvide Sande (JB).

Almindelig Ryle (*Calidris alpina*): 05120

Ynglefugletællinger blev udført på følgende lokaliteter: Tipperne 53 par (T), Værmengene 15-16 par (PBU,OA,KKK,KAA,MBA), Harboøre Tange 13-19 par (MJH,AKV,OA,JN,PBU), Nissum Fjord 5-7 par (EØ,AKV,LH).

Kærløber (*Limicola fulcinellus*): 05140

Min. 4 forskellige forår og kun 1 i sensommeren. Alle obs nævnes: 26/5 1 Geddal Enge (HRS,LN,CSV,ASN) – ny art for lokaliteten, 3/6 3-4, 7/6 2, 9/6 1, 7-9/7 1, alle Tipperne (T).

Brushane (*Philomachus pugnax*): 05170

Vinterobservationer: 17/2 2 og 18/2 1 Værmengene (KJH,JKP), 5/12 4 og 11/12 8, begge Værmengene (OLH,OZG) og 31/12 7 Tipperne (JHH).

Ellers et flot år med mange fugle (>18.000 rensat for oplagte gengangere). **Største obs:** 28/4 1455, 29/4 1869, 30/4 1000, alle Harboøre Tange (AKV,CSV,JDU,JKY) og 1/5 750 Vest Stadil Fjord (OA,KEK,UEM,KKK).

Optalte ynglefugle: 46 hunner (vurderet 57) Tipperne (T), 2 hunner Harboøre Tange (AKV,MJH,JN,OA,PBU), Værmengene 3 hunner (PBU,OA,KKK,KAA,MBA). Ingen konstateret ved Bøvling Klit (EØ,AKV,LH).

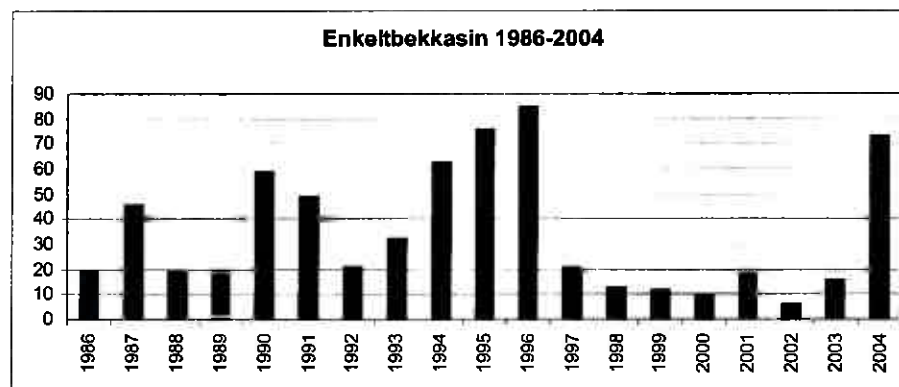
Enkeltbekkasin (*Scolopax rusticola*): 05180

73 fugle er tredje bedste år (se diagram), men der er sikkert en del gengangere fra dag til dag, da 64 blev noteret samme sted, nemlig ved SID-søen ved Skjern om efteråret. Alle observationer nævnes:

1. halvår: 18/1 1 Gjeller Sø og Odde (AKV), 17/3 1 Tipperne (T), 5/4 1 Tipperne (T), 16/4 1 Tipperne (T).

2. halvår: Her var det SID-søen ved Skjern, der blev den store topscorer i perioden 29/9-9/11. De største tal blev 6/10 6 (MSL), 17/10 12 (MSL,OA,MJH), 26/10 5 (MSL), 3/11 5 (MSL), 7/11 10

(MSL). Øvrige observationer: 8/10 1 Tipperne (T), 20/10 1 Høling Sø (TRK), 2/11 1 Tipperne (T), 21/11 1 Vest Stadil Fjord (HWJ) og 25/11 1 Ladegård Sø (LN).

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*): 05190

Flot med indrapportering af 64-80 par/territoriehævdende fugle.

Af ynglelokaliteter kan nævnes med evt. par/territoriehævdene: Bølling Sø 11-13, Sønderlem Vig 13-18, Tipperne 6, Værmengene 1+, Harboøre Tange 11-17, Nørlund 4-5, Vest Stadil Fjord 2, Grønberg 1, Borris Hede 5, Geddal Enge 3-5, Skalle Sø 1, Munkholm Odde 1 og Ovstrup Hede 1. Ingen deciderede tællinger fra Skjern Enge, kun få meldinger om territoriehævdende fugle, min. 4 (T,AKV,OA,MJH,EØ,OO,JC,OH,NPB,LH,EE,HRS,LN,IM,HHL,TM,SKG).

Største tal blev 12/8 323 Hestholm, Skjern Enge (JHH) og 3/9 365 Harboøre Tange (TRK).

Tredækker (*Gallinago media*): 05200

2 fugle er normalt: 14/5 1 Tipperne (T) og 9/8 1 Harboøre Tange (AKV).

Skovsneppe (*Scolopax rusticola*): 05290

26 observationer af 33 fugle må betegnes som et rimeligt år, nogenlunde samme antal som i 2003. I yngletiden var der desværre kun en observation.

Alle observationer uden for yngletiden:

1. halvdel: 2/1 Lilleå Råsted-Vind (CH), 24/1 1 Vest Stadil Fjord (JKI), 17/2 1 Ovstrup Hede (OO), 25/2 Klosterheden (HWJ), 29/2 Bølling Sø (NPB), 3/3 4 Egeris (JLI), 9/3 1 Klosterheden (LMR), 18/3 1 Tipperne (T).

2. halvdel: 31/7 1 Karup Å v Røjbæk (GM), 29/10 1 Klosterheden (HWJ), 30/10 1 Tipperne (JHH), 31/10 1 Lyngvig (EE), 31/10 Hvide Sande (UEM), 5/11 1 Tipperne (T), 6/11 1 Klosterheden (MO), 7/11 1 Klosterheden (AKV), 11/11 1 Tipperne (T), 21/11 1 Pallisbjerg (CGL), 7/12 1 Stubber Å og Ådal (LN), 9+20/12 1 Tipperne (JHH), 23/12 1 Klosterheden (MO), 25/12 1 Velling (NBJ), 28/12 Præstbjerg Pl. (LH) og 31/12 1 Thyholm (HHL).

Yngletid: 4/6 1 sp. Bølling Sø (MER m.fl.).

Stor Kobbersnepe (*Limosa limosa*): 05320

Alt i alt registreringer af 118-127 par i amtet.

Ynglefugleregistreringer: 77 par Tipperne, 18-22 par Værnet, alle (T), Klægbanken 2-3 par (JSA), 7-10 par Harboøre Tange (AKV m.fl.), 14 par Bøvling Fjord (EØ,AKV), Ferring Sø 0-1 par (RSN).

Islandsk Stor Kobbersnepe (*Limosa limosa islandica*): 05322

Alt i alt blev kun 7 fugle noteret mod 30-35 fugle i 2003.

I 2004 set på 4 lokaliteter i perioden 4/5-28/9, alle observationer nævnes:

Tipperne: 5/9 2 1K (JHH), 28/9 1 1K Tipperne (T).

Harboøre Tange: 4/5 1 (PAK), 5/9 1 1K (AKV).

Bøvling Klit: 8/5 1 (AKV,EØ).

Skjern Å-munding v/Høje Sande: 5/10 1 1K (OA).

Lille Kobbersnepe (*Limosa lapponica*): 05340

En del vinterobs: 10+23+25/1 1 Thorsminde (HK,OA,HWJ), 7/2 1 Stavsholm (OA,MJH), 27/2 6

Nissum Bredning (OA), 28/2 4 Harboøre Tange (OA,TOM) og 31/12 13 Tipperne (JHH).

Største tal blev 8/5 4.490 Bøvling Fjord og Klit (OA).

Lille Kobbersnepe, Nissum Fjord.

Foto: Carsten G. Laursen

Stor Regnspøve (*Numenius arquata*): 05410

(Oplysninger om 18-19 par der må være flere!

Registreringer af yngleterritorier er gjort på følgende lokaliteter (nogle af de nævnte ynglepar er skønnede ud fra syngende fugle):

1 par Værnengene (T), 2 par Tipperne (T), 3 par St. Nørlund (NPB), 3 par Harrild Hede (NPB), 6-7 par Borris Hede (OO m.fl.), 1 par Donsø Sande (OO,NPB) og 1 par Flyndersø (LN). Desværre ingen tællinger fra Bjålum Klit.

Kun én overmatningstælling: 26/3 656 Tipperne (T).

Rødben (*Tringa totanus*): 05460

Registreringer af 360-405 par i amtet.

En del optællinger/observationer af ynglefugle og fra flere lokaliteter end de foregående år:

137 par Tipperne (T), Værnengene 50+ par (PBU,KKK,KAA,MBA,OA), 83-121 par Harboøre Tange (AKV,MJH,JA,OA,PBU), Skjern Enge 1+ par (SKG), Fjandø 5 par (JOC), Felsted Kog 6-8 par (JOC), øvr. Nissum Fjord 69 par (EØ m.fl.), 0-1 par Bøvling Sø (NPB), Sønderlem Vig 2 par (HRS) og Geddal Enge 4-7 par (HRS).

Svaleklire (*Tringa ochropus*): 05530

4 vinterfund: 15/2 1 Klosterheden ved Flynderå (AH), 11/12 1 Klosterheden (HHL m.fl.), 29/12 1 Borris Hede (JHK,EMN,KST) og 31/12 2 Kærgård Mølle v/Kilen (CSV).

Tinksmed (*Tringa glareola*): 05540

Den eneste ynglelokalitet var Borris Hede, hvor der var 1-2 ynglepar, men der er formentlig endnu nogle par (OO,LN,JC,EØ). Fra yngletiden og evt. potentielle yngleområder: 14/5 18 Sdr. Feldborg Pl. (EØ) og 14/6 1 Bøvling Sø (CGL,TRK).

I 2003 sås store antal ved Vest Stadil Fjord, men i 2004 blev tallene mere beskedne, maksimum her blev således 27/4 30 (PKJ). Antallet af efterårsfugle er meget beskedne her. De største rastetal over 20 fugle fra træktiden: 28/4 21 Harboøre Tange (CSV), 30/4 27 Geddal Enge (LN), 2/5 40 Geddal Enge (LN), 4/5 22 Geddal Enge (LN,HRS), 6/5 32 Geddal Enge (HRS), 18/7 30 Skjern Enge (EE,JB,MNE), 22/7 33 Skjern Enge: Vesterenge/Hestholm (OA,JHH), 24/7 20 Skjern Enge (OA), 6/8 36 Skjern Enge: Hestholm/Vesterenge (OA,MJH,TM), 9/8 24 Vesterenge (OA), 9/8 23 Harboøre Tange (AKV) og 12/8 32 Skjern enge (Vesterenge/Hestholm) (JHH).

Tidligste fugl blev 22/4 1 Skjern Enge (EDY), og den seneste blev 11/10 1 Vest Stadil Fjord (OA). Der sås få fugle uden for yngleområderne gennem hele perioden.

Stenvender (*Arenaria interpres*): 05610

Alle vinterobs nævnes: 15/1 3 Venø (PJP,LN), 17/1 2 Thyborøn (MMH), 18/1 1 Gjeller Sø og Odde (AKV), 24/1 1 Thyborøn (JKI), 26/1 3 Hygum Nor (HWJ), 31/1 1 Harboøre Tange (CH), 12/2 4 Nissum Bredning (OA), 14/2 2 Nissum Bredning (MO), 20/2 13 Venø (PJP m.fl.), 27/2 2 Nissum Bredning (OA), 28/2 1 Thyborøn (OA), 4/12 1 Venø (PJP,HRS) og 19/12 2 Thyborøn (MO,SSL). Nogle store tal blev 6/4 32 Tappen, Jegindø (JBO) og 22/5 52 Bøvling Fjord (OA).

Odinshane (*Phalaropus lobatus*): 05640

6 fugle mod kun 2 i 2003, en fremgang, men alligevel langt fra tidligere tiders niveau. Alle obs nævnes: 1/6 1 han Vest Stadil Fjord (OA,JB,EE), 9/6 1 Tipperne (T), 17/6 1 hun Vest Stadil Fjord (CH), 27/7 1 Skjern Enge (UJE), 9/8 1 ad Harboøre Tange (AKV) og 3/9 1 1K Harboøre Tange (TRK,HRS,LN).

Thorshane (*Phalaropus fulicarius*): 05650

2 fugle: 14/9 1 s og 16/9 1 s, begge Vejlbj Klit (AKV).

Mellemkjo (*Stercorarius pomarinus*): 05660

En årstotal på 8 fugle er normalt.

Kun én forårsobservation: 20/5 1 Vejlbj Klit (MO).

Efterårstrækket: 14/9 1 ad Vejlbj Klit (AKV), 21/9 1 imm. s Nr. Lyngvig (OA,KEK,KKK,STA), 22/9 1 ad s Vejlbj Klit (AKV), 8/10 1 ad + 1 1k s Vejlbj Klit (AKV), 8/10 2 ad s Nr. Lyngvig (EE m.fl.).

Almindelig Kjo (*Stercorarius parasiticus*): 05670

Fra forårstrækket en god dag 10/5 15n Husby Klit (OA). Efterårstrækket har bedste dag: 15/9 65s Vejlbj Klit (AKV) og samme dag 44s Nr. Lyngvig (KKK,KEK,TRK,LN,HRS,UEM,SEP).

Lille Kjove (*Stercorarius longicaudus*): 05680

Et flot år med 17 fugle, heraf 15 bestemt til 1k, 1 subad samt en ikke aldersbestemt. Topscorer blev Vejlbj Klit med 11 fugle (65 %).

Alle nævnes fordelt på 3 lokaliteter:

Vejlbj Klit: 22/8 1 1k s (AKV), 29/8 1 1k s (AKV), 12/9 1 1k s (AKV), 14/9 2 1k s (AKV), 22/9 4 1k s (AKV, BD, NPB, JHH), 8/10 1 subad + 1 1k s (AKV).

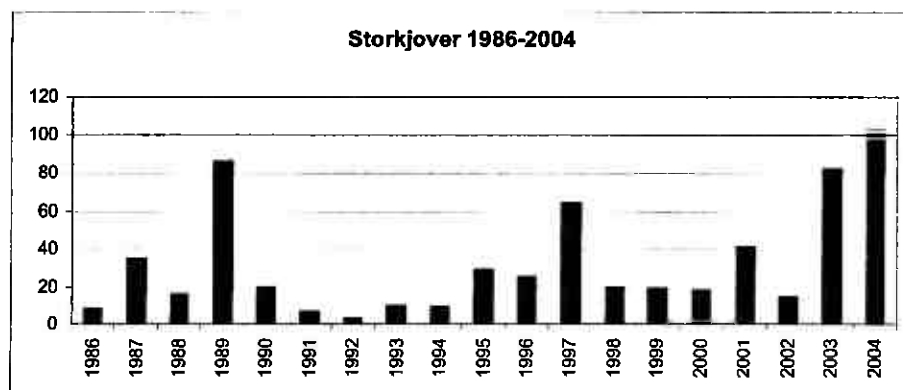
Nr. Lyngvig: 15/9 1 s (MER, JSC), 21/9 2 1k s (STA, OA, KEK, KKK), 6/10 2 1k s (EE, JKI m. fl.), Harboøre Tange: 4/9 1 1k s (AKV).

Storkjove (*Stercorarius skua*): 05690

I alt 102 Storkjover i 2004 mod 82 i 2003. Rekordhøjt antal!

Det startede allerede med 16/6 1 s Nr. Lyngvig (OA). Herefter ser månedsfordelingen således ud:

Juli: 2 fugle.
August: 8 fugle. Flest 28/8 med 2 n Bækbygård Strand (HK).
September: 74 fugle med klart de bedste dage 12/9 6n7s Nr. Lyngvig (KEK m. fl.), 15/9 7s Nr. Lyngvig (KEK m. fl.), 21/9 13s Nr. Lyngvig (OA, KEK, KKK, STA), 22/9 22s Vejlbj Klit (AKV, BD, NPB, JHH, MK).
Oktober: 17 fugle med flest 6/10 6n1s Nr. Lyngvig (UEM, EE m. fl.).

Sorthovedet Måge (*Larus melanocephalus*) 05750

lagttagelser af 5-6 forskellige fugle er flot. Alle nævnes: 20/7 1 ad Fjand (HWJ) og måske samme 1/8 1 ad Græm (HWJ), 5/8 1 2K Tipperne (JHH, OA), 11/9 1 ad sv Hvide Sande (TRK), 12/9 1 2K Nørre Lyngvig (EE, KEK, JB, KKK, UEM, ASF, OA) og 19/9 1 1K s Vejlbj Klit (AKV).

Dværgmåge (*Larus minutus*) 05780

Igen mange Dværgmåger. Men først en del vinterlagttagelser: 12/1 2 ad s Hvide Sande (OA), 12/1 10 s Klægbanken (KEK), 17/1 1 ad fu Thyborøn (MKP), 25/1 1 2k Hvide Sande (JKI), 4/2 2 fu Thyborøn (PHK), 5/2 20 Harboøre Tange Havet (PHK), 7/2 9 ad + 4 2k fu Fjaltring (OA, MJH), 7/2 1 ad + 1 2k fu Harboøre Tange Havet (MJH, OA), 7/2 6 ad + 1 2k fu Thorsminde (OA, MJH).

Eneste store tal blev 27/4 145 Tipperne (T) og 7/10 107 ad + 33 1k s Lyngvig (EE m. fl.).

Dværgmåge, Fjaltring

Foto: Carsten G. Laursen

Sabinemåge (*Larus sabini*) 05790

Et kanonår med i alt 30-31 fugle. Alle nævnes: 12/9 3 1k s Nørre Lyngvig (ASF, UEM, EE, KEK, KKK, JB, MBH), 15/9 6 1k + 1 ad s Nr. Lyngvig (TRK, MER, LN, HRS, JSC, KKK, KEK, UEM, SEP), 15/9 1 1k s Vejlbj Klit (AKV), 16/9 1 1k fu Bjerregård Strand (KIA), 16/9 1 1k s Vejlbj Klit (AKV), 19-20/9 1 1k r Hvide Sande (UEM, OA, KIA, JHH, EE), 21/9 1 ad + 3 1k s Nr. Lyngvig (OA, KEK, KKK, STA), 22/9 5 1k + 2 ad s Vejlbj Klit (AKV, MK, BD, NPB, JHH, MBA), 24/9 1 1k r Hvide Sande – kan være samme som 19-20/9 (TRK), 6/10 2s+1r, alle 1k Nr. Lyngvig (HRS, LN, ASF, EE, JHH, JKI, UEM), 8/10 2 1k Nr. Lyngvig (EE m. fl.).

Hættemåge (*Larus ridibundus*) 05820

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
Tipperne	4
Klægbanken	min. 1400 par (2000+ fugle)
Vest Stadil Fjord, okkerbassiner	6
Skjern Enge	800-900
Husby Sø	140-150
Flansmose v/Vandborg	170
Borris Hede	25-30
Jegindø	25-30
Rydhave	15-20
Tranemose	3-4
Bjørnkær	15-20
Bølling Sø	125-150

Et godt tip til en vurdering af antal ynglepar er at gange antal fugle ved en koloni med 0,7.

Stormmåge (*Larus canus*) 05900

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
Tipperne	0
Flyndersø	2
Fjandø	?

Sildemåge (*Larus fuscus*) 05910

Ingen ynglefugle optalt!

Sølvmåge (*Larus argentatus*) 05920

Kun ynglefugle talt på Fjandø. Her kan oplyses om 100 par, hvilket er få, men der var også ræv til stede (JOC). Der var ikke ressourcer til optællinger på poldene i Ringkøbing Fjord.

Middelhavssølvmåge (*Larus argentatus michaelis*): 05915

16/3 1 3k Harboøre Tange (TBN) og 25/10 1 ad Fjand Grønne (OA).

Kaspisk Måge (*Larus argentatus cannichans*): 05930

To obs: 16/3 1 3K Fjaltring (TBN), 21/3 1 ad Vest Stadil Fjord (TBN).

Hvidvinget Måge (*Larus glaucooides*) 05980

Der foreligger i alt 11 iagttagelser af formentlig samme fugl. I perioden 25/1-14/4 sås 1 4k 9 gange i Thyborøn Havn (JKI,OA,SSL,MO,FSH,ASF,ABB,AKV,TBN). Den 13/4 var sandsynligvis samme fugl på en afstikker til Remmerstrand i Limfjorden (RDN,MO,SSL).

Gråmåge (*Larus hyperboreus*) 05990

Ca. 10 forskellige fugle observeret – et normalt antal. Alle obs nævnes. I første halvår var der mange observationer fra Thyborøn af 1-3 fugle i perioden 17/1-11/4, sikkert stationære fugle, flest 16+20/3 og 11/4 2 2k + 1 3k (den 20/3 var den ene 2K dog på en afstikker til Harboøre Tange). (TBN,TRK,RSN,MO,SSL m.fl.). Øvrige obs var 5/2 1 2k s Vrist (PHK), 20/3 1 2k+ s Husby Klit (TBN), 20/4 1 2k Sønderlem Vig, fjorden ud for (TBN,LN,HRS) og 7/6 1 2k Thyborøn (SSL). I andet halvår var følgende: 10/9 1 2k s Thyborøn (PHK), 17/10 1 2k Thyborøn (SSL), 24/11 1 1k + 1 2k Thyborøn (ToM), 6/12 1 1k Thyborøn (PSH,HSH), 13/12 1 2k Bork Havn (TK) og 19/12 1 2k Thyborøn (MO,SSL).

Svartbag (*Larus marinus*) 05990

Ynglefugle kun talt på Fjandø. Her kan oplyses om 2-3 par (JOC). Der var ikke ressourcer til optællinger på poldene i Ringkøbing Fjord.

Sandterne (*Gelochelidon nilotea*): 06050

Efter 3 iagttagelser af i alt 5 fugle i 2003 blev det kun til en enkelt observation i 2004. 2 fugle sås den 8/5 trækkende mod nord ved Pumpestation Nord, Skjern Enge (JBK).

Rovterne (*Sterna caspia*): 06060

Et godt år for Rovternen. I alt 17 observationer af formodentlig 12 fugle er flot. Alle iagttagelser er fra sommer /efterår og nævnes her: 8/7 og 11/7 1 ad Tipperne (T, JHH), 18/7 1 s Vest Stadil Fjord (EAg), 28/7 1 fu Hestholm p-plads, Skjern Enge (K1A), 8/8 1 Indfjorden/Bøvling Fjord (PF,KBC), 25/8 2 r Bøvling Fjord (OA,MK), 27/8 3 r Tipperne (T), 29/8 1 s Ringkøbing (UEM), 30/8 1 ad r Tipperne (T,JHH), 8-10/9 1 Skjern Enge (OA,MBA,CGL,EMN).

Splitterne (*Sterna sandvicensis*): 06110

I 2003 ynglede der 1200 par Splitterner på Klægbanken. Arten har helt sikkert også ynglet her i 2004; den er set i antal ved øen i yngletiden, og trækkende mellem fjorden og Vesterhavet ved slusen i Hvide Sande. Desværre foreligger der ingen yngleoptælling for 2004, da DMU ikke har talt ynglefugle på Klægbanken i 2004. Egentlig en skam, da de 1200 par i 2003 svarer til ca. 1% af den samlede europæiske bestand, og det er da vist den eneste art overhovedet, hvor lille Ringkøbing Amt huser en så stor andel af de europæiske ynglefugle. Arten havde tidligere også en koloni på Fjandø, men er nu forsvundet herfra, formodentlig fordi der har været ræv på øen de seneste par ynglesæsoner. Tidligste observation var den 20/3, hvor 1-2 fugle blev set ved Hvide Sande, Lemvig Havn og Thyborøn Havn (EE,RSN). Seneste observation var 13/10 1 n Nr. Lyngvig (JHK). Største tal blev 6/7 480 r Tipperne (T).

Fjordterne (*Sterna hirundo*): 06150

Yngleoplysninger:

Hestholm Sø, Skjern Enge:	3-5 par (OA,SKG)
Bøvling Klit, Nissum Fjord	0 par (EØ,AKV)
Kollingø ved Fjandø	55 par (JOC)
Tipperne	1 par (T)

Arten ynglede i 2003 på Poldene i Nymindestrømmen med 5 par (T). Om den også ynglede her i 2004 er uvist, idet DMU ikke har optalt ynglefugle på Poldene i Nymindestrømmen i 2004. Ingen store tal. Første observation 16/4 20 r Nørre Lyngvig (RSN). Sidste 31/10 1 rastende Vedersø (OGJ).

Havterne (*Sterna paradisaea*): 06160

Første obs. 1 16/4 Nørre Lyngvig (RSN), sidste 31/10 1 1k Vedersø (OGJ). Et stort tal er 900 s Vejby Klit 2/9 (AKV).

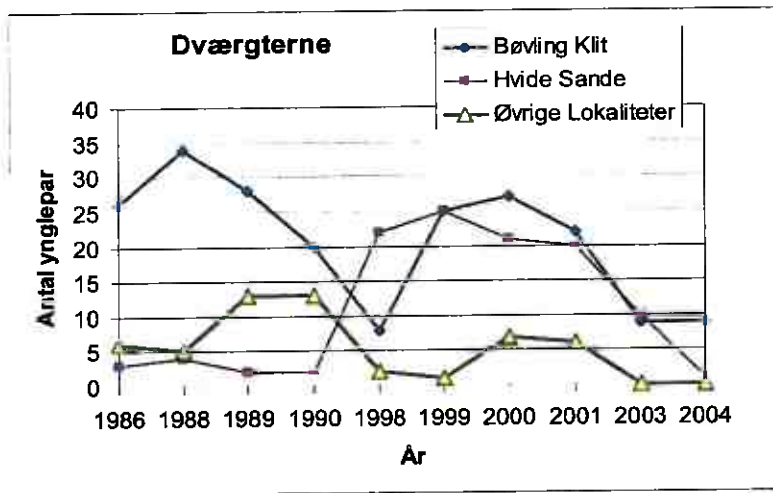
Ynglefund: Tipperne 19 par (T).

Dværgterne (*Sterna albifrons*): 06240

Kun ynglefund er angivet:

Hvide Sande:	1 par (OA)
Bøvling Klit:	8-10 par (OA)
Sønderlem Vig:	0-1 par (LN). Parring blev observeret den 25/4, men herefter ingen tegn på ynglen.

Antallet af ynglepar i amtet er halveret i forhold til 2003. Hvor længe endnu kan vi mon tælle Dværgterner blandt amtets ynglefugle?

Diagrammet angiver antallet af ynglepar 1981-2004 for de år, hvor der foreligger yngletal for både Bøvling Klit og Hvide Sande (bemærk at der ikke er data fra 1987 og fra 1991-1997). Diagrammet viser, at kolonierne ved Hvide Sande og Bøvling Klit efterhånden huser alle amtets ynglepar. Største antal ynglepar ved Bøvling Klit i perioden var 45 (1982), ved Hvide Sande 32 (1997), og på øvrige lokaliteter – oftest Harboøre Tange - 17 (1990). Antallet af optalte ynglepar i årene 1981-2000 har været svingende, men nogenlunde konstant. Efter år 2000 ses et kraftigt fald i antallet.

Sortterne (*Clidonias niger*): 06270

Første obs.: 16-17/4 3 of Vest Stadil Fjord (OA,KEK), sidste obs.: 8/10 4 s Lyngvig (TRK).

Yngleoplysninger:

Vest Stadil Fjord: 7-8 par (OA)

Om en eventuel ynglesucces vides ikke meget. 2 1k den 28/8 (HK) er den eneste observation af ungfugle ved Vest Stadil Fjord, og det kan godt være gennemtrækkende fugle

Antallet af ynglepar i amtet er stort set uændret i forhold til 2001 (6-8 par), 2002 (4-6 par) og 2003 (6-7 par), men kolonien har i 2004 flyttet telpælene fra Husby Sø til Vest Stadil Fjord.

Observationer af 10 eller flere fugle:

Bortset fra observationer fra Vest Stadil Fjord: 18/7 14 ad fou. Vesterenge, Skjern Enge (OA)

Alk (*Alca torda*): 06360

Arten er ikke talrig, specielt ikke om foråret.

Fra foråret er der kun få fugle med en enkelt større observation endda øst for klitterne: 17/1 1 Thorsminde (MMH), 14/2 1 Thorsminde (HWJ), 21/5 1 Årgab (PHA) og endelig 30/5 14 n over Sandene (EE,MNE).

Fra sommeren og efteråret er der flg. iagttagelser: Vejlbj Klit: 13/7 1 n (SSL,MO), 14/7 1 n (AKV), 12/9 1 s (AKV), 15/9 1 1K (AKV), 22/9 1 n (AKV m.fl.), 27/9 2 s (AKV,MK), 8/10 1 s (AKV). Nørre Lyngvig: 21/9 2 s (OA,KEK,KKK,STA), 25/9 2 (EE,JB,OA,MJH,ToM), 3/10 1 n (EE, m.fl.), 4/10 1 (EE, m.fl.), 8/10 2 (EE,m. fl.), 12/10 1 n (KST). Andre lokaliteter: 28/8 1 s Bøvbjerg (KW) og 25/9 5 n Bjerregård (JHH).

Tejst (*Cephus grylle*): 06380

Den eneste iagttagelse blev 6/6 2 n Vejlbj Klit (SSL,MO).

Søkonger (*Alle alle*): 06470

Igen et år med ganske få fugle. Der er kun flg. iagttagelser af mere end 2 fugle: 18/10 3 n Vejlbj Klit (SSL) og 24/10 5 s Husby Klit (JB). Der er slet ikke set søkonger i første halvår, men fra efteråret er der i perioden 26/9-19/12 yderligere 8 iagttagelser af 1-2 fugle. En af disse stammer fra Ryde ved Vinderup, hvor en fugl 16/11 blev fundet af en hund på en gårdsplads. Fuglen døde senere (LN).

Lunde (*Fratercula arctica*): 06540

Kun en enkelt observation, som de sidste tre år: 29/8 1 s Vejlbj Klit (AKV).

Huldue (*Colomba oenas*): 06680

Alle iagttagelser nævnes. Sandsynligvis ynglefugle ved Vest Stadil Fjord og Værmengene/Tipperne.

Fra foråret er der flere iagttagelser, hvoraf nogle kan være ynglefugle: 6/3 2 Haurvig (OA), 21/3 2 Nørre Lyngvig (EE), 11/4 1 Vest Stadil Fjord (CSV,USV), 11/4 1 Vedersø (CSV,USV), 28/4 2SØ Tipperne (OA), 29/4 1 Tipperne (T), 5/5 2 Vest Stadil Fjord (RSN), 25/5 2 Værmengene (KIA), 31/5 1 s Vest Stadil Fjord (UEM), 4/6 2 Tipperne (T), 23/6 2 (sikkert ynglefugle) Vest Stadil Fjord (JB), 3/7 1 Tipperne (T), 18/7-23/7 1-2 Vest Stadil Fjord (KHA,IBJ,AKV,JSC), 28/8 1 Bækbygård Strand (HK), 7/9-30/9 1 Tipperne/Værmengene (T,OA) og 13/10 1 Stadilø (OA).

Desuden en stor iagttagelse 23/8 16 fu Hee pumpestation (MBA).

Turteldue (*Streptopelia turtur*): 06870

Alle iagttagelser nævnes.

Kun to fund: 6/6 1 n Nørre Lyngvig (UEM) og 10/8 3 of Foersum mellem Ølgod og Tarm (JVS).

Slørugle (*Tyto alba*): 07350

Sammendrag af iagttagelser.

2004: Ynglebestanden fortsætter sin fremgang, og situationen er nu sådan, at det er vanskeligt at holde styr på ynglefundene. Der er i år konstateret 19 ynglepar, to flere end sidste år, men flere af parrerne fra sidste år har det ikke været muligt at få oplysninger om, så bestanden er større, end det fremgår af skemaet. Der er fundet 4 nye par, og flere og flere steder kommer der oplysninger om iagttagelser af enlige fugle, der er potentielle ynglefugle. Der er fundet flere meget sene kuld. Bestandstætheden er størst langs Vestkysten, men efterhånden kommer der også fund fra det midtjyske. Arten begunstiges af milde vintre og opsætning af redekasser. Fremgangen i amtet følger den generelle udvikling i den danske bestand.

Sikre ynglepar 2004 (oplyst af LH).

Lokalitet	Resultat	Bemærkninger
1. Ådum	+	
2. Bork	+	
3. Hanning (nyt par)	Min. 2	Redekasse opsat i marts. 23.7. 2 nyklækkede unger + 2 æg
4. Tvis	5 unger	Ringmærket 9.10.
5. Tvis	Min. 1 unge	Har været på lokaliteten siden 1995, men har ikke ynglet i 2002 + 2003

6. Stauning	+	
7. Sædding	2 unger	
8. Bølling	4 unger	
9. Bølling	3 unger	
10. Højmark	? 7 æg	Har ynglet på lokaliteten i flere år
11. Faster	Min. 2 unger	I Kirkeuglekasse.
12. Vemb	Min. 1	Ynglede her i 2002, men ikke i 2003.
13. Haunstrup (nyt par)	2 unger	Ringmærket 3.8
14. Bækmarksbro	+	
15. Troldhede	5 unger	Har ynglet på lokaliteten siden 2002
16. Thyholm kommune	2 kuld: 3 unger / 2 unger	Unger ringmærket
17. Struer kommune (nyt par)	7 æg - 3 udføjne unger	Ringmærket (PF)
18. Struer kommune	2 unger	Æg klækket ca. 1.9. (LN)
19. Holstebro kommune (nyt par)	3 unger	(PP)
+ angiver, at den har været til stede, men nærmere oplysninger mangler.		

Øvrige fund.

Lokalitet:	Bemærkninger:
1. Mellem Velling og Lem	Forår - 1 fugl på landejendom
2. Stadil	2 fugle på landejendom
3. Vinding	1 fugl, set flere gange hen over året i lade
4. Aulum	1 okt. - dec.
5. Spjald	Forår, set på ejendom hvor den ynglede i 2003 (LH)
6. Hanning	1 fugl, set på landejendom flere gange henover året.
7. Tim	1 fugl set i efteråret i løsdriftstald
8. Sædding	1 fugl set i efteråret i stald
9. Dejbjerg	Sandsynlig ynglepar
10. Lind	1 fugl set primo februar
11. Sdr. Bork	1 fugl marts
12. Aulum	2 fugle ved redekasse i august. Ingen yngel.
13. Tvis	1 fugl på ejendom. Kasse opsat
14. Hjerm	1 fugl set i oktober
15. Harboøre Tange	1 fundet død i marts

Stor Hornugle (*Bubo bubo*): 07440

Der er i 2004 fundet 7 sikre og 1 sandsynligt ynglepar, hvilket er det hidtil største antal siden indvandringen. Alle sikre par er fundet i den sydlige del af amtet. Sammendrag af iagttagelser, idet årstallet i parentes angiver første år for ynglen på lokaliteten:

Par 1 (1993/94): Par med 3 unger. Ringmærket. Den ene unge blev 7/11 fundet trafikdræbt ved Grove, 50 km fra reden (meddelt til EØ).

Par 2 (1994): Par med 3 unger. Ringmærket. (EE).

Par 3 (2002): Par med 2 unger (LIO)

Par 4 (2002): Par med 2 unger

Par 5 (2003): 18/3 1 sy. Par. Unger, antal ukendt (JHK, via MBA).

Par 6 (2004): Ny lokalitet. Par med 3 unger.

Par 7 (2004): Ny lokalitet. Par med 3-4 unger i grusgrav.

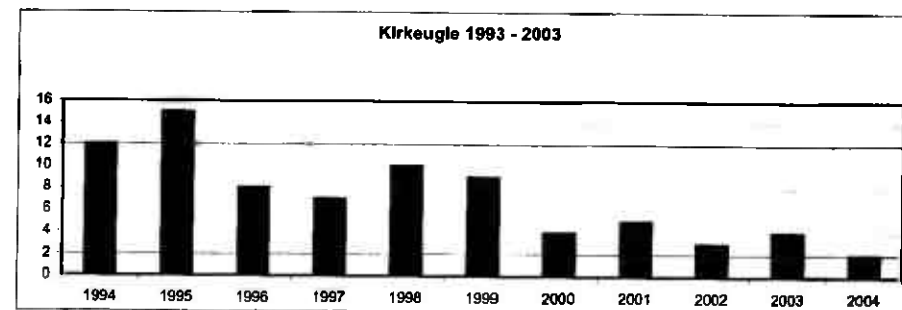
Sandsynligt ynglepar: Klosterheden, hørt vedvarende i over en måned i foråret (AH, MO, SSL, RDN).

Herudover: 3/6 1 han fundet ved dambrug nær Brande - senere udsat samme sted. 18/11 1 r Skærum Mølle (PF).

Kirkeugle (*Athene noctua*): 07570

Status for 2004 er, at der nu kun er kendskab til 2 sikre ynglepar i amtet. Begge par fik yngel på vingeme, hvilket er det eneste positive, der kan siges om denne vor mindste ugleart. 1 par Lyne med 2 unger (BH) og 1 par Fousing med min. 1 unge (JD). Endvidere var der stadig en enkelt Kirkeugle, på en gammel kendt lokalitet ved Vorgod (LH). Udover disse blev der 18/3 observeret 1 fugl i Herning (SEE), denne blev mobbet af 1 Gråkrage og 2 Husskader, da den sad på et hustag.

Diagram for den triste ud(af)vikling af kendte Kirkeuglepar her i amtet, gennem de sidste 10 år:

Natugle (*Strix aluco*): 07610

Alle iagttagelser nævnes. Det er færre end normalt. Er der ingen i den vestlige og sydlige del af amtet?

13/2 1 tudede i Alléen i Ndr. Feldborg Pl. (OO, EØ), 13/2 1 tudede i Gindeskov Krat (OO, EØ), 3/3 og 4/6 1-2 tudede mellem Skeldalvej og Bjeldskov Dal ved Bølling Sø (NPB, MER), 2 forskellige hanner tudede i september i Gjæven i Sevel (LN, HRS) samt 10/9 1 tudende i Præstegårdsskoven (LN).

Desuden 14/10 1 Jegindø (JBO).

Skovhornugle (*Asio otus*): 07670

Årets status giver ikke et reelt billede af bestandens størrelse, og antallet er det laveste i mange år.

Ved Bølling Sø er der i februar og marts hørt op til 5 tudende fugle (NPB), 8/3 1 sy. Søby Sø (NPB, BD), 27/3 1 par kurtiserende (AH), 10/4 3-4 hørt Klosterheden (RDN, MO, SSL), 8/6 1 Draget på Thyholm (HHL), 22/6 1 fu Værnengene (OA, MBA) og 30/7 2 juv. Vedersø (OGJ).

Mosehornugle (*Asio flammeus*): 07780

En del observationer, men ingen større koncentrationer.

Fra yngletiden er der kun flg. observation: 18/6 1 rastende Væmngene (KIA).

Fra januar til og med maj er der flg. fund fra 13 lokaliteter: Gjeller Sø og Odde 1 (januar, AKV), Halby 1-4 (februar, marts og maj, KEK), Skjern Enge 1-2 (februar-april, SKG), Væmngene 1-3 (februar-maj, OA,MHA, m.fl.), Hemmet 1 (februar-marts, MHA,KIA), Tippeme 1-2 (februar-maj, PEN,T), Geddal Enge 1 (april, CSV,USV,MK,CH,HRS), Vest Stadil Fjord 1-3 (april-maj, HSC,OA,RSN,KKK), Klosterheden 1 (april, MO,SSL,RDN), Fjandø 1 (april, SSL,RDN,MO,RSN,KKK), Vostrup 1 (april, OA), Hovvig 1 (april, RSN,KKK) og Harboøre Tange 1 (marts, TRK).

Fra september til december er der flg. iagttagelser fra 8 lokaliteter: Vegen Å 1 (september, THS), Nørre Lyngvig 1-2 (september-oktober, OA m.fl.), Tippeme 1-3 (september-december, T m.fl.), Væmngene 1-2 (oktober-november, OA,JHH), Sønderlem Vig 1 (november, HRS), Skjern Enge 1 (november, TM), Hygum Nor 1 (november, HWJ) og Halby 2 (december, ET).

Natravn (*Caprimulgus europaeus*): 07780

Iagttagelser fra gammelkendte lokaliteter samt et enkelt nyt område. I alt ca. 32 syngende fugle hørt, hvilket er færre end sidste år.

Stubberkloster Pl.	3/6 3 (LN), 4/6 2 sy. (HRS), 10/6 1 sy. + 1 (HRS)
Nørlund Pl.	14/6 2 (CGL,TRK), 7/7 7 sy. (HST), 19/7 3 sy. (NPB), 27/7 15 sy. + 6 fouragerende (EO), 1/8 4 (MO).
Hodsager Pl.	10/6 1 sy. (EØ)
Grev Moltkes Pl.	4/6 2 sy. (HRS), 10/6 1 sy. (LN)
Sdr. Feldborg Pl.	10/6 1 sy. (EØ), 6/7 1 fu (TKC)
Gedhus Pl.	30/5 1 siddende på Natovej (TKC)
Gludsted Pl.	9/7 4 sy. (HST)
Ulfborg Pl.	30/5 1 sy. (LH), 19/6 4 (LH), 30/7 1 sy. (LH)
Sønder Vosborg Hede	19/6 4 (LH)
Schrøders Pl.	31/5 1 sy. (HRS), 4/6 1 sy. (HRS)
Hjelm Hede	31/5 1 sy. syd for vej til Snævringen (HRS)

Mursegler (*Apus apus*): 07950

Den yngler i de større vestjyske byer, men der er ingen iagttagelser af ynglefugle i år.

Der er heller ingen større iagttagelser over 75 fugle.

Isfugl (*Alcedo Atthis*): 08310

Lokaliteter med isfugl 2004. (Y)= set i yngletiden (april-juli). Y = ynglefund.

Skjern Å, Sdr. Felding	(Y)
Stubber Å	(Y)
Hellegård Å	(Y)
Flynder Å	Y
Karup Å	
Søndermølle	(Y)
Vest Stadil Fjord	(Y)
Stubbergård Sø	(Y)
Kilen/Kærgårdsmølle	(Y)
Gjæven/Sevel	(Y)
Bølling Sø	(Y)

Herudover er der et større antal observationer af 1-2 fugle ved åer og fjorde uden for yngletiden.

Biæder (*Merops apiaster*): 08400

Sammendrag af iagttagelser.

Lige som i 2002 og 2003 yngede biæderen i 2004. Der var tale om et par med 2 unger på samme lokalitet som de to foregående år.

Første iagttagelse fra yngleområdets nærhed er 1 fugl 17/5, og næste gang er 22/5, hvor den bestemmes til en han. Den 25/5 ses første gang 2 fugle, og 5/6 konstateres det, at fuglene har påbegyndt udgravning af et redekammer. Det bemærkes i øvrigt, at hunnen virker mindre med kortere halefjer, og at den har en mere bleg underside og mere grønlig ryg end hannen. Trods en kølig, regnfuld og blæsende juni ses 11/7 begge fugle fodre ivrigt, og dette ses jævnligt i de næste 2-3 uger. Både 12/8 og 15/8 ses hele familien: 2 gamle og 2 unger. De gamle fugle overnattede i øvrigt ikke sammen med ungerne i den sidste tid, men tilbragte natten et stykke fra yngleområdet. Den 19/8 sås de 2 gamle fugle for sidste gang.

Ejeren af yngleområdet er meget venligt stemt over for fuglene. Der er rettet henvendelse til amtet om, at grusgraven ikke bør reetableres, da de for biæderen vigtige lodrette skrænter i så fald vil forsvinde (SEP).

Biæderens historie på stedet:

År	Par	Flyvefærdige unger
2002	3-4 (1 yngede)	3
2003	1	2
2004	1	2

Øvrige iagttagelser: 22/6 1 n Tippeme (T).

Hærfugl (*Upupa epops*): 08460

Alle iagttagelser nævnes.

Midt i januar sås en fugl en enkelt dag midt i Hodsager (meddelt til EØ), 20/4 1 fugl videofilmet, mens den gik og spiste lige uden for vinduerne i Ejsingholm (meddelt til LN) og endelig 9/5 en syngende fugl i Halby (meddelt til TM).

Grønspætte (*Picus viridis*): 08560

Indrapporert fra 21 ynglelokaliteter. (2000-2003: 15, 13, 17, 34 lokaliteter).

Arten er meget lydaktiv om foråret, men i juni og juli er den normalt tavs. Den opholder sig i territoriet hele året, så sete fugle uden for yngletiden kan også være tegn på, at den yngler. Her vises alene lydaktive fugle fra yngletiden (marts-juli):

Ndr. Feldborg Pl.: 1-2 marts-maj, juli (HWJ,OO,LN,EØ), **Stoubæk Krat:** 1-2 april-maj (OO), **Tvis:** april (HK), **Borris Hede:** 1-2 marts-maj (LN,EØ,MHA,KIA,OA,UEM,PPO,JC,HWJ), **Treheje Golfbane:** 1-2 marts-maj (OO,JHK), **Dejbjerg Golfbane:** 1 par marts-juni (JHK), **Helle Sø:** marts (LN,CH), **Stubbergård Sø:** marts og juni (HWJ,HRS), **Hoverdal Pl.:** april (EE), **Bølling Sø:** 2 par, **Grævlingsbakken, Bøllingsgård (NPB), Klosterheden:** 1-4 marts-juni (LMR,IJWJ,MO,KEH), **Hoven Dambrug:** marts (RYT,MMJ,FSH), **Flyndersø:** marts-april (LN), **Søndermølle:** marts-april (USv,CSV), **Vandkraftsøen:** 1-2 marts, maj-juli (HWJ,EØ), **Aulum:** marts (OO), **Lønborggård Pl.:**

marts, juni (JHK), Gjøven i Sevel: april (LN), Ladegård Sø: april (LN), Tarp, Sønder Felding: april (OAJ), Gindeskov Krat: april-maj (HWJ,OO) og Vegén Å: maj (THS).

Sortspætte (*Dryocopus martius*): 08630

Alle jagttagelser nævnes.

Forekomsten er stadig spredt, men den breder sig langsomt til flere og flere lokaliteter. I 2004 er den fundet i 6 områder i yngletiden, og den blev registreret på en ny lokalitet: Skallesøgård. Desuden blev den igen truffet ved Bølling Sø efter flere år uden registreringer.

Ndr. Feldborg Pl.	26/3 1 sy. (OO), 7/4 1 hun og 1 han (HWJ).
Høgildgård Pl.	8/3 1 hun (PP)
Rind Kirke	16/3 1 sy. (LIO).
Lønborggård Pl.	30/3 1 sy. (JHK,KJH)
Skallesøgård	6/3 1 hørt (LN)
Tjørring	10/4 1 fløj over vejen nord for Tjørring (SPP)
Bølling Sø	27/5 1 overflyvende (UEM)

Herudover er der en angivelse 6/3 af 1 fugl Struer kommune (MHR), men det har ikke været muligt at få oplyst mere præcist om stedet.

Uden for yngletiden (august-februar):

1/2 1 Høgildgård Pl. (LIO), 14/2 1 hørt Flyndersø (LN), 23/8 1 Bølling Sø overflyvende (OH), 5/9 1 Myremalm Pl., 25/9 2 Bølling Sø (ved Pilotens Hus) (NPB), 27/10 1 Bølling Sø (OH), 31/10 1 hørt (allikekald) Stenholt Skov (BD,NPB), 1/11 1 sy. Høgildgård Pl. (EE) og 13/12 1 Bølling Sø (AEB).

Sted/ årstal	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ndr. Feldborg Pl.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Høgildgård Pl.	X	X	X		X	X	x		X	X
Rind	X	X	X		X			X		X
Estrvadgård Pl.	X	X		X	X				X	
Stråsø Pl.	X			X	X	X	X			
Classonsborg Pl.			X		X		X		X	
Stenholt Skov			X						X	x
Hoverdal Pl.				x	X	X		X	X	
Birkebæk Pl.					X	x				
Lønborggård Pl.							X	X	X	X
Hørbylunde							X		X	
Nørlund Pl.						X		X		
Stubber Å									X	
Isenbjerg									x	
Bølling Sø	X	X							x	X
Skallesøgård							x			X
Flyndersø										x
Myremalm Pl.										x

Tabellen viser lokaliteter, hvor der i de sidste 10 år (1995-2004) er truffet sortspætte mere end et år samt nye lokaliteter i 2004. X angiver fund fra yngletiden (marts-juli), mens x er fund uden for yngletiden. Manglende markering angiver ikke nødvendigvis, at arten ikke har været der. På baggrund heraf ses det, at der er 12 lokaliteter, hvor den er truffet i yngletiden mere end et enkelt år.

Vendehals (*Jynx torquilla*): 08480

Meddelelser fra 14 lokaliteter.

Det er Tipperne, Væmngene, Myremalm Pl., Vegén Å og Ådal, Husby Klitpl., Haurvig, Nr. Lyngvig, Ndr. Feldborg Plantage, Gedhus Pl., Stubber Å og Ådal, No, Borris Hede, Klosterheden og Idom Å og Ådal.

Trækfugle:

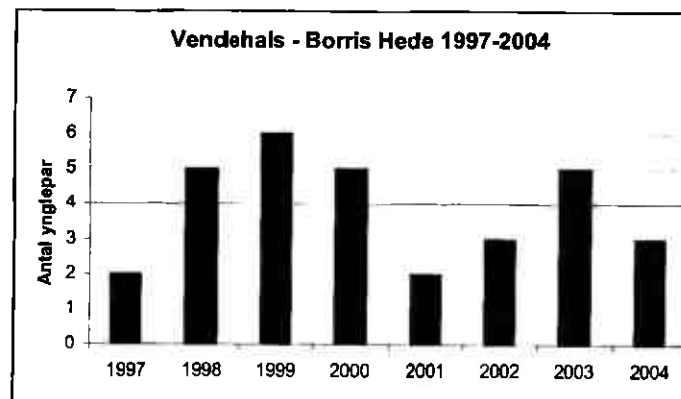
Forårets første: 16/4 1 r Værnsandekrattet (RSN,KKK).

Efteråret: Ingen fund.

Ynglefugle:

I amtet fandtes 4 sikre ynglepar, alle i redekasser. 1 par i Klosterhedens Plantage og 3 par på Borris Hede. Borris Hede synes stadig at være amtets bedste lokalitet med en fast ynglebestand: 2 par i redekasser (10 + 2 unger ringmærket) samt 1 par i spættehul. Herudover høstes 3 syngende fugle 29/5 andre steder, så antallet af par på Borris Hede i 2004 er 3 sikre og 3 sandsynlige. Sidste år kom der 32-37 unger på vingerne fra 4 redekasser, så altså en tilbagegang i år.

Desuden 7 sandsynlige par. Bl.a. et par ved Vegén Å og Ådal, hvor en vendehals 28/4 smed en blåmejsefamilie ud af redekassen (THS) og 1 par i Ndr. Feldborg Plantage. Her blev hørt vendehals fra den 6/5 - 26/5 (LN,CH). I samme periode sang en vendehals på andet år ved Stubber Å og Ådal. Desuden 11/5 1 Gedhus Pl. (TBN), 29/5 1 No (TBN), 8/6 1 Idom Å og Ådal (EØ) og 19/6 1 Ulfborg Pl. (LH).

Hedelærke (*Lullula arborea*): 09740

Artens foretrukne ynglebiotop er klitheder og plantager, hvilket er repræsenteret i stor stil i Amtet. Antallet af ynglepar er dog faldet meget markant siden 1950'erne (ca. 300%), men har i de seneste år været nogenlunde stabilt. Nedenstående viser antallet af indrapporterede ynglepar (estimeret maks. fra diverse lokaliteter), der langt fra kan afspejle amtets reelle ynglebestand. Eksempelvis mangler der i forhold til tidligere år observationer fra følgende lokaliteter: Ørnhøj, Nørlund Plantage, Hallundbæk, Hodsager Plantage, Tvis Å og Ådal, Haderup Å og Ådal, Jyndeved Plantage, Husby Klitplantage, Hoverdal Plantage, Venø.

Antallet af indrapporterede ynglepar i 2004 på baggrund af indrapporteringer vurderes til at være sølle 11 par (mod 8 indrapporteret i 2003), fordelt på følgende lokaliteter:

Sdr. Feldborg Plantage	6/4 1 sy	(LN,CH)
Holstebro Øvelsesplads	27/6 1 sy	(LN)
Ovstrup Hede	31/5 1 sy	(EØ)
Påbøl Plantage	26/5 3 sy	(TM)
Donsø Sande	9/4 2 sy	(NPB,BD,OO)
Søby Sø og Brunkulsl.	18/3 3 sy	(PF)

Digesvale (*Riparia riparia*): 09810

Forårsankomsten til Amtet var meget tidlig: 17/3 1 Tippet (T). I forhold til sidste år var dette næsten en hel måned tidligere!

Digesvalen er i Danmark en almindelig yngletrækfugl, der anlægger kolonier i skrænter, grusgrave, klinter o.l. Amtet byder således på en lang række attraktive digesvale-boliger, der i 2003 blev undersøgt ved en koordineret grusgravesundersøgelse. Undersøgelsen er behandlet i Sandeviften 4/2003, hvortil interesserede henvises.

I 2004 blev der indrapporteret følgende ynglepar:

Heming ved Fuglsang Sø	3-5
Ikast ved Brdr. Christensens grusgrav	110-130
No grusgrav	35-50
Ejsingholm	135-150

Den samlede registrerede bestand i amtet er således opgjort til 283-335 par. Til sammenligning blev der ved grusgravesundersøgelsen i 2003 registreret følgende: 1220-1250 par fordelt med 869-889 ynglepar i grusgrave og 351-361 i skrænter. I en samlet vurdering foretaget af de hovedansvarlige for grusgravesundersøgelsen lyder Amtets ynglebestand på hele 1500-2000 par.

Markpiber (*Anthus campestris*): 10050

En enkelt observation af denne efterhånden ret sjældne piber: 7/5 1 r Skjern Enge (TK,MEK) Fuglen opholdt sig desværre kun i kort tid på tørre jordarealer ved en kanal, hvorefter den "sank i jorden". Den seneste observation af Markpiber i Amtet er fra 2000 hvor 24/9 1 s ved Lyngvig Fyr, jf. Sandeviften 2/2001.

Markpiberen er efterhånden ret sjælden herhjemme med meget få ynglepar (i atlasundersøgelsen 1993-1996 registreredes kun 10 sikre og sandsynlige ynglepar jf. M.B. Grell "Fuglenes Danmark"). De bedste lokaliteter er Skagen samt Anholt, der således udgør de sidste bastioner for Markpiberen, og i amtet opleves Markpiberen kun på træk, med flest fund om efteråret i september måned.

Rødstrubet Piber (*Anthus cervinus*): 10120

Året bød på to observationer begge i efteråret, hvilket er pænt. Begge observationer nævnes: 2/9 1 s Harboøre Tange (AKV) og 1/10 1 s Harboøre Tange (TRK). Første observation er efter vestjyske forhold meget tidlig ude, idet størstedelen af amtets fund ligger i perioden medio september-primio oktober.

Rødstrubet piber yngler fåtalligt i Nordskandinavien, og trækker til den østlige del af Middelhavet, Nordafrika og syd for Sahara. Rødstrubet pibers trækrute er mere østlig, hvorfor den er hyppigere i Østdanmark. Der optræder flest i år med megen østenvind, men meget sjældent store koncentrationer.

Skærpiber (*Anthus petrosus*): 10141

Igen i år er der ikke indrapporteret ynglepar, og Skærpiber er ikke registreret i perioden 14/4-23/9, hvilket er i lighed med tidligere år. De største observationer blev beskedne:

20/3 15 r Harboøre Tange (RDN,MO,RDN,KBF) 21/3 20 r Bøvling Fjord (RDN,MO,RDN,KBF) og 28/9 24 r Tippet (T).

Bjergpiber (*Anthus spinoletta*): 10140

Bjergpiberen yngler i Central- og Sydeuropa i bjergegne over trægrænsen, men trækker om vinteren til mere lavtliggende fugtige områder (ofte med fersk vand). Bjergpiberen er i Danmark en årlig fåtallig vintergæst, oftest i kystnære områder. Første fund i Ringkøbing Amt var 25/3 1990 i Værmengene, men i de senere år har arten været årlig. Alle observationer af bjergpiber fordelt på lokaliteter nævnes:

Skjern Enge:	26/10 3 r ved Grøedeopsamlingspladsen (OA), 30/10 2 r Hestholm (JHH)
Vest Stadil Fjord:	21/3 1 r ved Okkerfældningsbassinene (MJ,OJ,EI)
Værmengene:	8/11 5 r (JHH), 10/11 4 r (OA,MBA,JHH), 16/11 8 r (OA), 20/11 2 r (JHH)
Fjand Grønne:	20/3 2 r (AMY,NRA,OBO)

Almindelig Gul Vipstjert (*Motacilla flava flava*): 10170

Årets første: 13/4 1 of Tippet (T), er normal ankomst. Af indsendte er følgende sparsomme yngleoplysninger angivet:

Nisum Fjord:	19 par
Skjern Enge:	8-12 par
Bøvling Klit:	4-5 par
Tippet:	20 par

Amtets samlede ynglebestand afspejles på ingen måde i det indsendte materiale, og der mangler rapportering fra flere lokaliteter. Generelt er antallet af ynglepar af Gul Vipstjert faldet de seneste år (jf. atlasundersøgelsen, hvor der i øvrigt yngledes ca. 90 par i amtet). En af årsagerne hertil, er en reduktion i antallet af egnede ynglelokaliteter især i indlandet. De foretrukne biotoper er åbne kreaturafræssede enge, fugtige enge ved åer, moser mv.

Gul Vipstjert

Foto: Henning R. Sørensen

Gulhovedet Gul Vipstjert (*Motacilla flava flavissima*): 10172

Gulhovedet Gul Vipstjert er englændernes modstykke til vores Gule Vipstjert af nominatformen flava. Dens britiske oprindelse afspejles i forekomsten her i landet, ved at langt størstedelen af observationer gøres ved den Jyske Vestkyst. Enkelte år registreres der ynglepar (0-5 par), men oftest er der tale om fugle på forlænget træk (overvintrer ligesom vores gule vipstjert i tropisk Vestafrika). Der var blot en enkelt observation i 2004, der således ikke kunne matche sidste års 3 observationer: 5/6 1 han Bøvling Klit (AKV). Forekomsten i amtet er hermed 35 fund af 42 fugle (jf. www.dof-ringkobingamt.dk for yderligere specifikationer).

Bjergvipstjert (*Motacilla cinerea*): 10190

Antallet af ynglende bjergvipstjert er steget markant igennem de seneste årtier (er eksempelvis tredoblet i perioden mellem de to atlasundersøgelser). Bjergvipstjerten yngler næsten udelukkende i forbindelse med hurtigstrømmende vandløb, gerne hvor der på en eller anden måde er en opstemning (eks. dambrug). Ringkøbing Amt byder således på flere egnede ynglelokaliteter, hvilket efterhånden afspejles i antallet af ynglepar, og bjergvipstjerten findes nu i hele amtet. Antallet af ynglende bjergvipstjert synes dog nogenlunde at have stabiliseret sig i de seneste 10 år med omtrent 12-16 par (om end der er noget variation i det indsendte materiale både hvad angår variation i lokaliteter og registreringsmetoder). I år er der således indsendt fra følgende lokaliteter i yngletiden (udvalgte observationer):

Klosterheden:	29/4 4 (HWJ)
Vandkraftsøen:	24/3 2 (HWJ)
Hoven:	29/3 1 (KiA)
Bølling Sø:	7/4 2 (OH) – 1 par (NPB)
Borbjerg Mølle:	2/7 2 (PJP)
Gjæven, Sevel:	15/4 2 (LN)
Tarp, Sdr. Felding:	18/4 1 (OAJ)
Stubber Å:	21/4 1 sy (LN)
Skovlund Plantage:	23/4 2 (LN)
Flynder Å:	29/4 2 (KEH)
Skærum Mølle:	14/5 1 (LMR)
Bundsæk Mølle:	18/4 1 (TM)
Vegen Å og Ådal:	11/4 2 par (THS)

På baggrund af ovenstående er amtets ynglebestand estimeret til ca. 14 par, hvilket er lidt færre end sidste år, men der er dog indsendt fra færre lokaliteter.

Observationer fra vinterperioden omfatter: 1/1 1 r Hover Å (JB), 2/1 2 r Lilleå, Råsted (OA,CH), 12/1 1 Hemmet (MBA), 14/1 og 22/1 2 fu Herning (PP), 7/2 1 Søndermølle (USv,CSv,ASN), 8/2 1 fou Holstebro (PF), 11/2 1 fou Sunds (PP), 15/2 1 r Flynder Å (AH), 2/12 1 fu Skjern Enge (LLH,HHL,SKG), 11/12 1 Skjern Enge (SKG), 11/12 1 of Klosterheden (HHL) og 27/12 1 r Herning (PP).

Sortrygget Hvid Vipstjert (*Motacilla alba yarrellii*): 10202

Som det er tilfældet ved Gul Vipstjert (*Motacilla flava*), har Storbritannien også deres egen race af Hvid Vipstjert, nemlig Sortrygget Hvid Vipstjert (*Motacilla alba yarrellii*). Den vestlige oprindelse afspejles som ved Gulhovedet Gul Vipstjert, i fordelingen af fund i Danmark, idet langt størstedelen er fra Vestjylland. Betragtes fordelingen af fund her i amtet, er langt de fleste fund da også fra de kystnære områder. Jf. Sandeviften 3/2003 er Amtets 5 bedste lokaliteter Harboøre Tange (28,2%), Værnengene (15,8%), Bøvling Fjord (7,7%), Thorsminde (6,8%) og en delt 5. plads til Skjern Enge og Tipperne med (4,3%). Årets fund er alle fra klassiske kystnære områder (forsøgt renset for gengangere):

Husby Klit:	15/3 1 r (OA)
Plet Enge:	20/3 1 2k han r (RSN,KBF,MO,RDN)
Vedersø:	20/3 1 fou (KEB,BAN)
Bøvling Fjord:	21/3 1 hun r (RSN,KBF,MO,RDN), 8/4 1 r (SSL,MO), 13/4 1 han r (OA)
Sønder Lyngvig:	6/6 1 2k han r (UEM)
Thyborøn:	11/6 1 ad han r (RSN)
Klosterheden:	21/3 1 hun r (RSN,KBF,MO,RDN)
Vest Stadil Fjord:	21/3 1 han r (AWM,JBA,MJ,OJ m.fl.)
Blåkilde:	23/3 1 fou (JHK)
Skjern Enge:	30/3 1 han (KiA), 19/6 1 hun (UJE)
Tipperne:	22/7 1 han r (T)
Thorsminde Havn (1 fund af 2 fugle):	17/3-25/7 1 ad han, 2k/hun på samme lokalitet som året før. Sandsynligvis et ynglepar, men der er ikke set 1k fugle. (MBA,CGL,RSN,KBF m.fl.)

I alt 15 fund af 16 fugle.

Vandstær (*Cinclus cinclus*): 10500

Vandstæren foretrækker rene vandløb med strømmende vand, gerne hvor der er opstemninger som eksempelvis ved dambrug, eller ved broer. Vandstæren er en forholdsvis almindelig vintergæst i vores amt, men er også registreret som ynglefugl. Vandstæren ankommer om efteråret typisk fra ultimo oktober, og trækker atter mod ynglepladserne i marts-medio april. Nedenstående er årets observationer inddelt på lokaliteter for hhv. 1. og 2. halvår:

	1. Halvår	2. Halvår
Nybro	11/1 1 r (OO)	30/11 1 r (OO)
	1/2 1 r (OO)	20/12 1 r (OO)
	9/3 2 r (OO)	27/12 1 fou (PP)
		24/3 1 (OO)
Søby Sø og Brunkulslejer:	17/1 1 (JØO)	
Råsted		24/11 1 fou (HWJ)
Klosterheden	3/2 1 r (HWJ)	29/10 1 r (HWJ)
	6/2 1 r (HWJ)	5/11 1 r (MO)
	13/2 1 r (MO,HWJ)	7/11 2 r (AKV)
	27/2 2 r (MO)	11/11 4 r (HWJ)
	11/3 1 (HWJ)	20/11 2 fou (HWJ)
	20/3 1 r (HWJ)	10/12 2 r (HWJ)
		11/12 2 (HHL)
		17/12 1 (MO)
		21/12 1 r (MO,KKK)
		29/12 1 fou (HWJ)
Flynder Å:	15/2 1 r (AH)	
Vandkraftsøen	3/1 1 (HWJ)	19/10 1 r (HWJ)
	8/1 2 (LN)	
	14/1 2 (LN)	
	18/1 1 ringmærket (PF)	
	28/1 2 r (OA)	
	30/1 1 r (HWJ)	
	11/2 3 r (HWJ)	
	23/2 1 r (HWJ)	
	28/2 5 r (HWJ)	

	15/3 1 r (HWJ)	
	24/3 2 r (HWJ)	
	25/3 1 r (KiA)	
Storåen og Ådal:	15/2 3 (HK)	
Holstebro Museum	10/1 1 r (OA)	
	28/1 1 r (OA)	
Bundsbæk Mølle:		28/11 1 (TM)
Stor Ryde Mølle	21/1 1 2k han ringmærket (PF)	
Hover Å	1/1 1 r (JB)	
Karstoft Å:	21/2 1 r (RBJ)	
Hemmet:	20/1 2 (HEB)	
Skjern	8/1 1 r (OA)	13/11 1 r (SKG)
	27/1 2, heraf 1 sy (MBA,KJH)	
	4/2 2 (MBA)	
	16/2 2 (MBA)	

Nattergal (*Luscinia luscinia*): 11030

Nattergalen er en udpræget østlig art, og forekommer kun sparsomt i Ringkøbing Amt (Danmark udgør artens vestgrænse). Af årets forekomster er hovedparten også fra den østlige del af Amtet. En af årsagerne til dette er, at Nattergalen foretrækker tætte krat i ådale og fugtige, lave bevoksninger nær søer og vandløb, biotoper der ikke er så udpræget i det vestligste Jylland.

Alle årets observationer nævnes, opdelt på lokaliteter:

Hellegård Ådal:	3/5 1 sy (LN), 30/5 2 sy (HRS), 1/6 3 sy (HRS,PJP)
Helle Sø:	8/5 1 sy (LN), 31/5 1 sy (LN), 11/6 1 sy (CH)
Brødbæk Enge:	30/5 1 sy (HRS), 1/6 2 sy (HRS,PJP)
Karup Å:	30/5 3 sy (HRS)
Skalle Sø:	2/5+3/5 1 sy (LN), 8/5 2 sy (LN,BB), 10/5 2 sy (LN,HRS), 16/5 1 sy (LN), 30/5 4 sy (BB)
Trehøje Golfbane:	9/5 1 sy (JHK)
Stubber Å og Ådal:	16/5 2 sy (LN), 3/6 1 sy (LN), 4/6 1 sy (HRS), 10/6 3 sy (HRS), 22/6 1 sy (HWJ)
Oddersmose:	4/6 1 sy (HRS)
Lønborggård:	24+25/5 1 sy (TM)
Hvidemose:	27+29/5 2 sy (PKR,LN)
Bølling Sø:	4/6 1 sy (MER), 12/6 1 sy (PEN)

Året 2004 bød således på 22 syngende hanner i Amtet (maks. fra hver lokalitet), hvilket er en fordobling i forhold til sidste år. De seneste undersøgelser fra DOF's punkt-tællinger viser, at Nattergalen er i tilbagegang, og dette afspejles i forekomsten her i amtet, så forhåbentlig er kurven knækket. Gennemsnittet 1993-2001 er på 16,7 fugle, og tendensen synes negativ jf. Sandeviften 03/2003.

Sydlig Nattergal (*Luscinia megarhynchos*): 11040

Året bød på en enkelt observation: 28/5 1 r Tipperne (T). Forekomsten i amtet er 10. fund af 10 fugle i perioden 1980-2002, men arten er efterhånden ved at være årlig. Arten yngler i Mellem- og Sydeuropa og overvintrer i tropisk Vest- og Centralafrika. For yderligere informationer om artens forekomst i Ringkøbing Amt henvises til www.dof-ringkobingamt.dk

Sydlig Blåhals (*Luscinia svecica cyanecula*): 11062

Sydlig Blåhals er genindvandret til Danmark, og kerneområderne i dag er marskegnene i Sønderjylland særligt ved Magisterkogen, men også omkring Varde Å og Ho Bugt. Den er endnu ikke fundet ynglende her i Amtet, men Amtet har biotoperne til at byde Blåhals velkommen. Sydlig Blåhals har ekspanderet kraftigt i de seneste år, og erfaringerne fra Holland tyder på en fortsat vækstkurve. DKs samlede ynglefuglebestand af Sydlig Blåhals blev i 2002 opgjort til 23-24 sandsynlige par (til sammenligning vurderedes bestanden til 1-3 ynglepar under Atlasundersøgelsen....), så der sker en markant forøgelse i disse år.

Årets observationer blev:

Harboøre Tange:	28/4 1 sy – kunne ikke ses, så ikke sikkert racebestemt, men det rimeligt tidlige tidspunkt kunne indikere den sydlige race (AKV)
Vest Stadil Fjord:	2/5 1 han sy (OA,EØ,UEM m.fl.) - denne smukke han kunne nydes siddende frit fremme i fuld sang, nøjagtigt samme sted som i 2003, men fuglen blev kun set denne ene dag.

Siden 1980 er der i alt kun 4 fund af 5 fugle inkl. ovenstående.

Husrødstjert (*Phoenicurus ochruros*): 11210

Husrødstjerten kan karakteriseres som en fåtallig yngletrækfugl der gæster os i perioden marts – oktober. Enkelte fugle overvintrer dog undtagelsesvist, men i 2004 blev der ikke gjort observationer i vintermånederne.

Ynglefuglebestanden er på baggrund af de indsendte observationer forsigtigt skønnet til:

Skærum Mølle (1 par):	14/5 1 han sy (LMR)
Ikast (1 par):	2/6 1 par (NPB)
Iløgildovergård Plantage (1 par):	3/7 1 sy (GEK)
Rom grusgrav (1 par):	18/7 6 (MO)
Ilvide Sande Havn (1 par):	31/5 1 sy (UEM)

Bestanden på 5 par er udelukkende estimeret på baggrund af syngende hanner i yngletiden, samt forekomsten af juvenile fugle på oplaget ynglelokaliteter. Er arten i tilbagegang?

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*): 11370

Bynkefuglen er en ret almindelig ynglefugl i Ringkøbing Amt, men yngleoplysningerne er ret sparsomme. Med udgangspunkt i syngende hanner og angivelse af ynglefugle, indrapporteret fra følgende lokaliteter:

Skjern Enge	(Stoustrup Engvej)	3/6 1 sy (TM)
	(Lønborggård)	29/6 1 (TM)
	(Rahbek Falbækvej)	12/6 2 sy (SKG)
	(Ganer Å)	12/6 1 (SKG)
	(Gjalbæk Bro)	9/5 2 sy (TM)
	(Poldene v/mund.)	2/5 4 sy (KIM)
Bølling Sø		13 par (NPB,CGL,Bøllingsø-gruppen m.fl.)
Nørlund Plantage		7 par (NPB)
Lønborg Hede		7/5 1 (TM)
Dejbjerg Golfbane		27/5 1 (JHK)
Flynder Å og Ådal		30/5 4 (JTL)
Sønderlem Vig		3-5 par

Sønder Feldborg Plantage	6/5 1 par (OO)
Neder Feldborg	18/5 2 (OO)
Klosterheden	6/6 3 (MO)
Strubergård Sø	10/6 2 (LN)

I alt ca. 45 par, men for et mere retvisende billede af ynglebestanden i Amtet henvises igen til Atlasundersøgelsen fra 1993-1996.

Sortstrubet Bynkefugl (*Saxicola torquata*): 11390

Sortstrubet Bynkefugl er oftest mere kystbunden end Bynkefugl, men enkelte ynglepar registreres "indenlands". De foretrukne biotoper er tørre sandede klitteræner ved kysten, eller heder og hedemoser i indlandet. Sortstrubet bynkefugl er fåtalligt ynglende i amtet, normalt flest efter milde vintre idet arten er noget sårbar.

I 2004 fik arten en saltvandsindsprøjtning idet midten af marts var præget af sydvestenvinde. Et pænt influx blev registreret i dagene 17-21/3 med 27 fugle. Den 20/3 blev set hele 22 fugle i amtet, heraf hele 11 fra Harboøre Tange fugle jf. nedenstående.

Til trods for det pæne influx blev der blot registreret 4-5 ynglepar.

Alle observationer nævnes fordelt på lokaliteter:

Skjern Enge	14/2 1 (CGL,SKG,BJH)
Tippeme	17/3 1 r (T), 18/3 2 r (T), 20/3 1 r (JRP), 6/5 1 han r (T)
Lyngvig	20/3 2 (EE)
Bøvling Klit	20/3 1 hun, 1 han (AKV,CH), 21/3 5 (RSN,KBF,MO,RDN,AKV,JN), 30/10 1 (CGL)
Bjerregård (1 par)	9/4 2 r (OA,MJH), 12/4 2 (RDN,MO,SSL), 3/10 2 (KiA)
Sønderlem Vig	27/10 2 r (HRS,LN), 29/12 og 31/12 1 han r (LN)
Fjand (1 par)	25/4 1 han, 1 hun (UEM)
Husby Klit	20/3 2 r (AWM,TBN,ROR)
Vedersø	20/3 1 r (NBJ)
Harboøre Tange	20/3 11 (RSN,KBF,MO,RDN)
Hvide Sande	21/3 1 (EE)
Vest Stadil Fjord	20/3 1 han, 2 hun r (EE), 21/3 2 hun, 1 han, +2 r (AKV,NBJ,LN,SA,TVI,TBN), 24/3 1 han (HLL), 8/4 1 hun (EE), 1/5 1 han r (HWJ), 9/11 1 han (KST)
Bork Mærsk	13/12 1 han r (TK)
Værmengene:	17/3 1 hun r (OA,KiA)
Flynder Å og Ådal (1 par)	30/5 1 han (JTL)
Sdr. Vosborg Hede (0-1 par)	6/6 1 han r (JB)
Haurvig (1 par)	20/8 2 (JT)

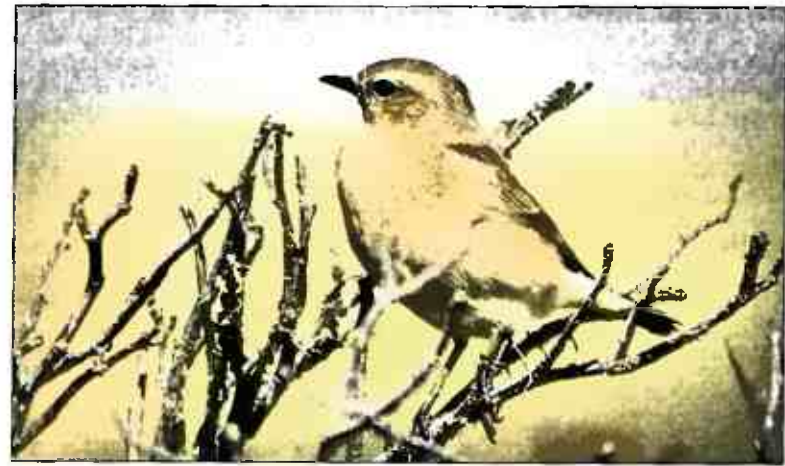
Stenpikker (*Oenanthe oenanthe*): 11460

Stenpikkeren er en ret almindelig yngletrækfugl i perioden april/primio maj - august/primio september. Antallet af ynglefugle i Ringkøbing Amt afspejles dårligt i det indsendte materiale. Der er i året kun indrapporteret syngende hanner fra to lokaliteter og der er ikke meldinger om 1k fugle i yngletiden. Begge lokaliteter nævnes:

Hvide Sande Havn:	16/4 1 sy (RSN,KKK)
Skærum Mølle:	14/5 1 sy (LMR)

I perioden juni-juli foreligger der desuden fund fra følgende lokaliteter:

Vest Stadil Fjord:	20/6 1 (EE)
Harboøre Tange:	20/7 1 han, 1 hun (MO)

Stenpikker, Harboøre Tange

Foto: Henning R. Sørensen

Ringdrossel (*Turdus torquatus*): 11860

Ringdrosselen er en fåtallig trækgæst i perioderne ultimo marts/ultimo maj og ultimo august/primio november. Der blev i 2004 registreret 94 fugle, hvilket er nogenlunde på niveau med de foregående år. Ringdrossel blev i år 2004 registreret på følgende lokaliteter (alle observationer nævnes):

Vestas Stien v. Ringkøbing:	4/4 1 han r (JB), 26/10 1 hun r (JB)
Klosterheden:	7/4 1 fou (MO)
Hemmet:	8/4 1 r (PKJ)
Tippeme:	13/4 1 r (T), 15/4 1 r (T), 16/4 3 r (T), 19/4 1 r (T), 26/4 3 r (T), 27/4 5 r (T), 28/4 6 r (T), 2/5 2 r (T), 4/5 2 r (T)
Nr. Lyngvig:	16/4 5 n (RSN,KKK), 8/10 1 ø (EE, Lyngvig banden), 31/10 2 (EE)
Haurvig:	17/4 4 r (EE), 2/5 3 n (OA)
Bølling Sø:	17/4 1 han r (NPB)
Gjeller Sø og Odde:	21/4 2 r (HWJ)
Værmengene:	22/4 23 r (HKn)
Mejrup:	24/4 1 hun fou (PP), 30/4 2 hun r (PP)
Skjern Enge:	24/4 14 fou (JB,EE,UEM)
Nørhede:	24/4 4 (CGL), 30/10 1 r (CGL)
Harboøre Tange:	1/10 2 r (TRK)
Hvide Sande:	7/10 1 (EE, Lyngvig banden)

Sangdrossel (*Turdus philomelos*): 12000

I året blev der gjort et par observationer uden for den normale træktid: 2/1 1 Hestholm Vest (OLH), 25/1 Thorsminde (JKI)

Misteldrossel (*Turdus viscivorus*): 12020

Misteldrosselen optræder på samme biotop som hos Sangdrossel, dvs. i nåle- og blandskov. Den er en yngletrækfugl, der gæster os i perioden medio februar – november, men som det er tilfældet ved Sangdrossel, overvintrer enkelte individer.

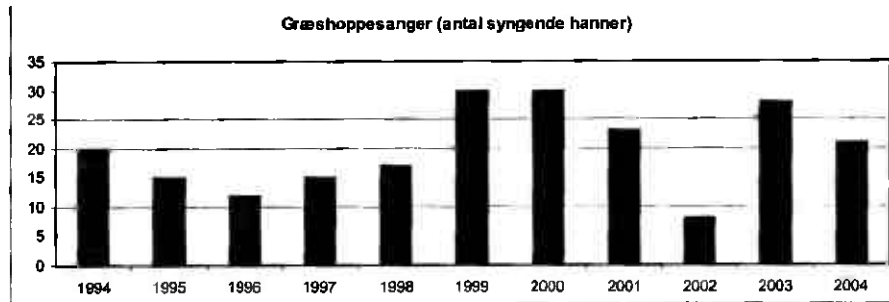
Observationer uden for den normale træktid, og de hhv. tidligste og seneste trækforekomster nævnes:

1. halvår: 20/1 1 r Hover (OA), 14/2 1 sy Lønborggård (SKG), 20/2 1 fou Venø (PJP, Venø Gruppen)
 2. halvår: 26/12 1 fou Mejrup (PP), 29/12 1 fou Borris Hede (JHK, KST, EMN)

De største observationer, i træk- og yngletiden nævnes (≥5): 4/3 5 v Skaven Strand (MBA), 17/4 5 fou Bølling Sø (NPB), 30/5 8 fou Flynder Å og Ådal (JTL), 13/7 7 Klosterheden (HWJ), 31/7 13 fou Grønbjerg (LH), 8/8 5 fou Grønbjerg (LH).

Græshoppesanger (*Locustella naevia*): 12360

Et normalt år med lidt færre fugle end i 2003. 23 syngende fugle på 14 forskellige lokaliteter. Græshoppesanger ligger egentlig med stabil forekomst i amtet, som diagrammet nedenunder også viser. Yngler sandsynligvis på adskillige af de nævnte lokaliteter, da observationerne er gjort over en længere periode. Sikre ynglepar er dog meget svære at konstatere, grundet artens skjulte levevis. Største forekomster er på de 2 store naturgenoprettede områder Skjern enge og Bølling sø. På Skjern enge er konstateret 7 – 8 syngende hanner forskellige steder i terrænet og det vurderes at der har været min. 7 ynglepar i området (SKG). Ved Bølling sø blev 4/6 + 15/6 4 syngende fugle/par konstateret (NPB, Bøllingsø-gruppen), hvilket er det samme antal fugle, som blev observeret her i 2003. Lokaliteter med 2 syngende fugle: Skalle Sø (BB), Gødstrup Sø (CGL). Lokaliteter med 1 fugl: Herning (UEM), Helle Sø (CH), Vegem Å ved Munkbro (GM), Vostrup (MBA), Hemmet (MBA). Årets sidste blev 28/8 1 IK ringmærket Tipperne (T).

Savisanger (*Locustella Lusciniodes*): 12380

1 iagttagelse 8/8 1 ringmærket Indfjorden (PF, TBN, KBC, KRN). Sjælden fugl i amtet. I 2003 blev ingen fugle observeret, i 2002 2 og ligeledes 2 i 2001. De tidligere observationer har været af syngende hanner og der har ikke tidligere været omtalt ringmærkede individer af arten i Årsrapporten.

Vandsanger* (*Acrocephalus paludicola*): 12420

Igen i 2004 et fund af denne sjældne sanger først i august. 6/8 1 IK ringmærket Tipperne (JHH*, OA, KiA, HKn, KEK). Alle fund i amtet er i forbindelse med ringmærkning.

Tidligere fund 2003: 3, 1999: 2, 1998: 1, samt 1989: 1.

Sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*): 12430

Eneste større optælling: 31/5 20 syngende Skjern Å-munding (EE). I perioden 1/8 til 5/9 blev i alt 215 Sivsangere ringmærket ved Indfjorden, flest 23/8 47 (PF).

Kærsanger (*Acrocephalus palustris*): 12500

Knap 35 fugle på 20 lokaliteter er over gennemsnittet, men lidt færre end i 2003. Bedste område er Skjern Enge, hvor det vurderes, at der har ynglet min. 10 par (SKG). Største iagttagelser på andre lokaliteter blev 8/6 3 sy Herning (UEM) + 3 Harboøre Tange (SSL, MO), 10/6 3 sy Gødstrup Sø (CGL) + 2 sy Knudsmosen (CGL), 13/6 2 sy Hemmet (MBA), 27/6 2 sy Tarm (OA). Udover disse en del steder med en enkelt syngende fugl.

Rørsanger (*Acrocephalus scirpaceus*): 12510

I alt 237 ringmærket ved Indfjorden i perioden 1/8 til 5/9. Max. 5/9 50 (PF)

Lundsanger (*Phylloscopus trochiloides*): 12930

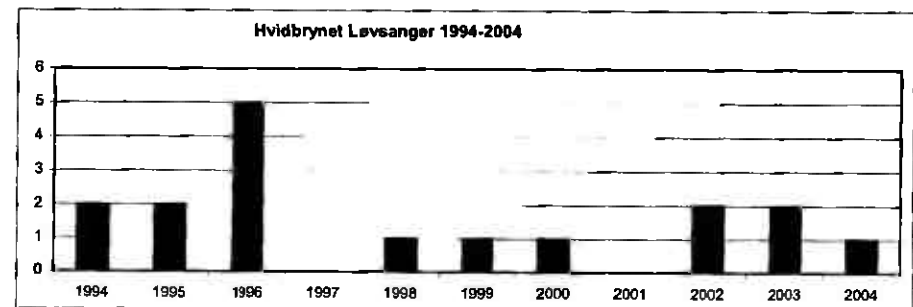
En observation: 26/8 1 r Herning. (TRK). Fuglen blev set i et industrikvarter i den vestlige bydel og observatøren blev opmærksom på fuglen, da den kaldte kraftigt. Dette fund er kun det tredje fund i amtet. De 2 tidligere var begge fra juni måned, henholdsvis i Ringkøbing 2001 og i Hvide Sande 1993.

Fuglekongesanger (*Phylloscopus proregulus*): 13000

Endnu en lille sjælden Phylloscopus, endda den mindste af slagsen 21/11 1 fu Lyngvig Fyr (EE). Ikke observeret i amtet siden rekordåret 2000, hvor der blev iagttaget 4 fugle. Årets fund er endvidere ret sent i forhold til de tidligere, som hyppigst har været i månedsskiftet okt./nov. Fund i 90'erne: 1998: 1, 1996: 3, 1993: 1.

Hvidbrynet Løvsanger (*Phylloscopus inornatus*): 13000

Også i år iagttagelse af Hvidbrynet Løvsanger 2/10 1 Lyngvig Fyr (EE, Lyngvigbanden). Tid og sted er helt i overensstemmelse med de tidligere år.

Diagrammet viser den af de østlige sangere, som oftest er blevet set i Ringkøbing amt. Der er lige et par huller, men 1 – 2 iagttagelser hvert efterår, hvoraf Lyngvig Fyr tegner sig, som den bedste lokalitet. Dette skyldes helt sikkert, at det er her der er flest ornitologer, som kigger efter noget spændende. Antagelig vil der være flere steder på Vestkysten, hvor man med held ville kunne finde "interessante" oplevelser i det sene efterår, hvis der blev "kratlusket".

Luft under vingerne

Trænger din økonomi til et frisk pust? Så kom ind til os. Vi har været i Vestjylland siden 1872 og har derfor sat fokus på kundernes ønsker i mere end 130 år.

Nærheden til kunderne betyder meget for os. Ring til os eller kom ind i banken - så får vi en snak om netop dine ønsker og behov.

Ringkøbing Bank
 Torvet 2
 6950 Ringkøbing
 Tlf. 9975 3200

- det handler om mennesker...

www.ringkoebing-bank.dk

Skovsanger (*Phylloscopus sibilatrix*): 13080

Godt år med 20 fugle på 6 forskellige lokaliteter. Største observation var 9/5 7 sy Stenholt Skov (NPB,BD), som antagelig er amtets bedste og mest sikre ynglelokalitet. 25/5 1 sy Bølling Sø (OH) er sandsynligvis også en ynglefugl. Årets første blev 1/5 1 Bølling Sø (NPB), mens den sidste blev set 9/9 1 Tipperne (T).

Gransanger (*Phylloscopus collybita*): 13110

Over 20 eller helt nøjagtig 23 iagttagelser af Gransangere fra marts. Årets første var 20/3 1 Thyborøn Havn (RSN m. fl.).

Rødtoppet Fuglekonge (*Regulus ignicapillus*): 13150

En enkelt iagttagelse 10/10 1 r Vest Stadil Fjord (HWJ). Fund de senere år: 2003: 3, 2000: 2.

Grå Fluesnapper (*Muscicapa striata*): 13350

2 sikre ynglefund i amtet. Der må helt sikkert være flere! 25/6 1 par Aulum med 4 æg (OO), 1 par Grønbjerg (LII).

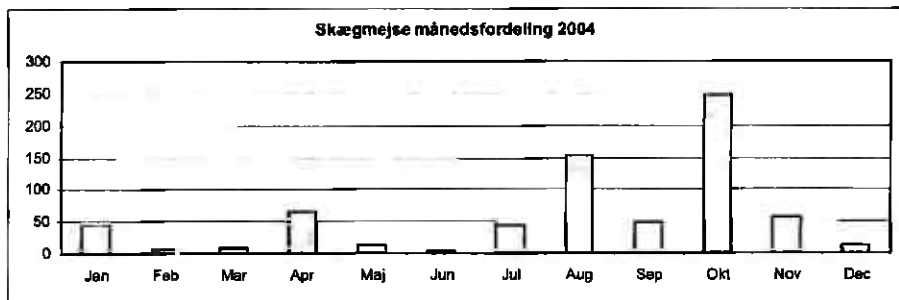
Broget Fluesnapper (*Ficedula hypoleuca*): 13490

Årets første 25/4 i Herning (UEM) er helt normal ankomst tidspunkt. Få iagttagelser indsendt. 12 fugle fra 6 lokaliteter og ingen iagttagelser der tyder på ynglepar.

Skægmejse (*Panurus biarmicus*): 13640

Skægmejse er en art, der er begunstiget af rigtig mange milde vintre og antagelig har der aldrig været flere end i disse år. Antallet af indsendte observationer var i igen i 2004 over 700. I Indfjorden ved Nissum Fjord blev i perioden fra 1/8 til 5/9 ringmærket 151 fugle (PF). Skægmejse er set på alle større lokaliteter i amtet. Største samlede tælling var 9/10 62 Sønderlem Vig (HRS,PKR,LN,HWJ)

	Y-par	Max-tal	Observatør
Sønderlem Vig	+	62	(HRS,PKR,LN,HWJ)
Geddal Enge		24	(HRS, LN)
Harboøre Tange		3	(TRK)
Nissum Fjord/Indfjorden		34	(PF)
Vest Stadil Fjord		11	(JB)
Stadil Fjord/Hindø		5	(OA)
Ringkøbing fjord (Vestas stien)		7	(JB)
Bjerregård		10	(RYT,MMJ)
Skjern Enge		6	(PPO)
Husby/Nørresø		1	(RSN,KKK)
Halby		13	(KEK)
Veseme		10	(AKV)
Felsted kog		9	(CGL)
Draget, Thyholm		1	(HHL)

Halemejsje (*Aegithalos caudatus*): 14370

Efter kanonåret 2003 med 153 iagttagelser af Halemejsje, kan det kun siges at 2004 var helt forrygende og slår alle rekorder. I alt 285 fugle er observeret. Større flokke over 10 nævnes: 3/1 13 Borris Hede (OA m.fl.), 10/1 10 Holstebro (OA), 26/2 13 Stubbegård Sø (HWJ), 14/9 23 Blåkilde (JHK), 14/9 10 Rind Plantage (SEE), 3/10 10 Vest Stadil Fjord (EE, Lyngvigbanden), 29/10 10 Stubbegård Sø (HRS, LN), 29/11 10 Stubbe Å og Ådal (LN), 11/12 10 Bølling Sø (AEB), 29/12 14 Borris Hede (OA) 31/12 11 Storåen ved Holstebro (PP). I tallene er 13 fugle bestemt til nordlig race og 4 til sydlig race. De mange familieflokke, især fra efteråret tyder på god ynglesucces. Måske er det de mange milde vintre i træk, som har givet Halemejsje gode vilkår i det vestjyske.

Sumpmejsje (*Parus palustris*): 14400

Atter stigende antal observationer indtastet. I alt er der set 179 fugle, hvilket er rekord mange. Største optælling er 9/2 7 Stokholm Plantage (HWJ). Set over hele amtet og Sumpmejsje, må efterhånden siges, at være godt etableret i det vestlige Jylland.

Fyrremejsje (*Parus montanus*): 14420**

En iagttagelse som desværre ikke er tilsendt SU. Ny art i amtet i 2002 med 2 fund, og ingen iagttagelser i 2003 af Fyrremejsje.

Blåmejsje (*Parus caeruleus*): 14620

2 observationer, som indikerer trækfugle! 29/2 50 Tipperne (PEN, BRS) og 16/3 44 i én flok Værnene (TRK).

Spætmejsje (*Sitta europaea*): 14790

Atter mange indsendte iagttagelser, såvel lokalitets- som antalsmæssigt. Største tal er 1/11 10 Hølgildgård plantage (EE), samt 7/4 6 Nordre Feldborg plantage (HWJ). Ingen indtastninger af ynglefund, men de fleste af de indtastede lokaliteter huser helt sikker 1 eller flere ynglepar. Lokaliteter hvor der er iagttaget 2 eller flere fugle: Borbjerg Mølle Sø (OA), Blåkilde (JIHK), Aulum (OO), Gjæven - Sevel 4 (PKR), Stoubæk Krat 3 (OO), Lønborggård (OLH), Skovlund Plantage (HK).

Træløber (*Certhia familiaris*): 14860

Omkring 25 fugle på 11 lokaliteter er et stabilt niveau. Ynglefund: 13/6 1 par med 5 unger Klosterheden (AH). Ellers er største iagttagelser 12/4 5 sy Hoverdal Plantage (EE) og 6/11 3 Kludmosen (EØ). Øvrige lokaliteter: Ndr. Feldborg Plantage, Stubbegård Sø, Lønborggård, Gjæven - Sevel, Nørlund Plantage, Flynder Sø, Stoubæk Krat samt Bølling Sø.

Korttået Træløber (*Certhia brachydactyla*): 14860**

Ny art for amtet er det ikke, men det er første gang, at Korttået Træløber er nævnt i Årsrapporten, hvilket skyldes at en fugl, som blev ringmærket 25/4 1999 på Tipperne (HKn*, OA), har været inde omkring SU og den blev derfor først godkendt på et langt senere tidspunkt. I 2004 var der flere fund, men indtil videre er kun et godkendt af SU: 4/8 1 ringmærket (også fanget 5/8) Tipperne (OA*, MBA). Arten har spredt sig meget i Danmark gennem de senere år og derfor var det ventet, at der ville komme flere iagttagelser i vor landsdel. Efterhånden er den observeret i de fleste amter.

Pungmejsje (*Remic pendulinus*): 14900

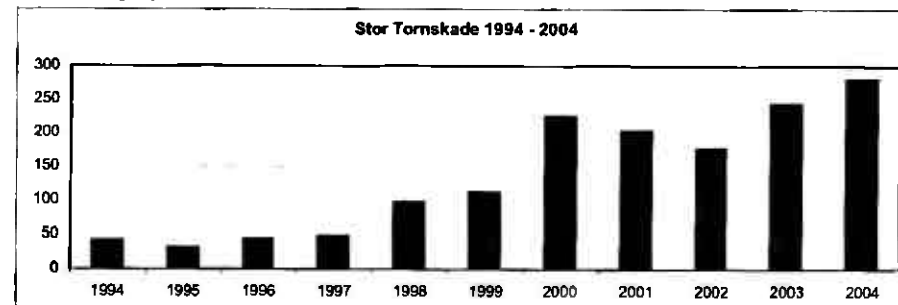
Et pænt år! Efter en årrække, med meget få fund bød 2004 på hele 3 mulige yngleforekomster/lokaliteter og 12 fugle i alt. På amtets "bedste" lokalitet Skalle Sø blev fundet 2 han-reder, samt 28/4 set 2 fugle (LN) + 30/5 1 (BB). 6/8 blev 6 ik fugle set ved Fugleskjulet, Vest Stadil fjord (EE) og endelig fandtes 1/11 1 han-rede Sønderlem Vig (HRS, LN). Øvrige iagttagelser: 2/8 1 s Søndervig (EE), 8/9 1 ad Klinkerne ved Poldene (MBA), 28/11 1 r Bjerregård (RYT, MMJ). Sidstnævnte i øvrigt en meget sen iagttagelse.

Stor Tornskade (*Lanius excubitor*): 15200

Årets ynglepar er opgjort til 16-17 par, hvoraf halvdelen eller 7-8 par er fra Borris Hede, som stadig er landets suverænt bedste lokalitet for arten. Amtet rummer desuden 7 andre ynglelokaliteter. Bestanden udgør lidt over halvdelen af landsbestanden på 25-30 par, som vurderes stabil. Fuglen har en forkærlighed for store delvis åbne hedeområder, hvoraf mange også er militære områder. I alt 281 fugle er indberettet og største obs blev ikke overraskende 29/2 7 Borris Hede (OA) og 29/5 8 Borris Hede (OO, EØ, JC, LN, JF).

På Præstbjerg Hede, hvor der årligt er mange tusinde besøgende, har der været et sikkert ynglepar. Så bare færdslen bliver reguleret med stier m.m. kan den forholdsvis sky fugl altså godt finde ro til at yngle.

De seneste år har der været en stigende indberetning af arten, som det ses af nedenstående oversigt over sete fugle pr. år.

Pirol (*Oriolus oriolus*): 15080

Blot en observation: 30/5 1 han syngende ved Flyndersø (LN).

Rødrygget Tornskade (*Lanius collurio*): 15150

Mange registreringer af ynglefugle - bliv ved med det. I alt observationer af det, der svarer til min. 46 par - ekstremt flot.

Årets første: 9/5 4M+2F Nørlund Pl. (NPB) må være lokale ynglefugle (se neden for).

Årets sidste: 29/8 2 Stubbegård Sø (HWJ) og 29/8 1 Lyngvig Fyr (EE).

Yngleregistreringer eller observationer fra oplagte ynglesteder:

Borris Hede 3-5 par (EØ m.fl.)

Nørlund Pl. 13 par (NPB)

Bølling Sø 2 par (NPB m.fl.)

Sdr. Vosborg Hede 3 par (JB, LH)

Stubbergård Sø 3 par (LN,HRS,HWJ),
8/7 ikke mindre end 6 ad og 5 juv.
Holstebro Øvelsesterræn 1 par (HWJ)
Klosterheden 2+ par (MO,HWJ,
Stadil 1 par (HEB)
Jyndevad Pl. 1 par + 1M (GEK)
Ladegård Sø 2 par + 1M (LN)
Hårkjær Pl. 1 par (ÅGH)
Myremalm Pl. 1 par (ToM)

Da arten kan yngle sent, og da ungefamilier normalt bliver på lokaliteten i lang tid, kan observationer fra august sagtens bruges.

Skovskade (*Garrulus glandarius*): 15390

Følgende store observationer blev noteret: 3/1 10 Borris Hede (OA), 14/2 12 og 6/3 22, begge Stubbergård Sø (LN m.fl.), 11/4 12 Borris Hede (LH,MJH,OA), 28/9 250 n! Lodbjerg Hede (HSC), 30/9 22 Stubbergård Sø (LN m.fl.), 2/10 15 Klosterheden (MO).

Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes*): 15570

En enkelt jagttagelse ved 24/8 1 Sunds Sø (IST).

Sortkrage (*Corvus corone*): 15671

Dette år blev 30 sortkrager set spredt i den vestlige del af amtet. Alle observationer bestod af enlige fugle.

Ravn (*Corvus corax*): 15720

Største observationer: 1/1 25 og 4/1 35, begge Store Nørlund Mark (NPB), 11/2 48 sø nat Bølling Sø (AEB), 14/2 24 t nat Nørlund Pl. (NPB), 11/9 11 r Søndermølle (USV), 14/11 11 of Bølling Sø (MER m.fl.).

Ynglepar: Dejbjerg Golfbane (JHK), Skovlund Pl. (PKR, LN), Stubbergård Sø (LN). Fugle er i yngletiden set på oplagte ynglesteder som Borris Hede, Kølkær, Lønborggård/Blåkilde Pl., Klosterheden, Flyndersø, Skallesøgård, Bølling Sø, Ovstrup Hede, Tirsbjerg Pl., Vostrup Pl., Hoveddal Pl., Nørlund Pl., Pøbøl Pl. og Søndermølle. Der må være mange flere, da arten ses over det meste af amtet.

Stær (*Sturnus vulgaris*): 15820

Nogle store overnatstillinger: 18/7 25.000 Sandene (EE) og 3/9 50.000 Vest Stadil Fjord (TRK).

Rosenstær (*Sturnus roseus*): 15840

2 fugle blev det til i 2004: 8/8 1 IK Bøvling Klit (LSt,RS) og 10/8 1 IK Stadilø (PHK). Den første fugl er den tidligste ungfugl, der er registreret i DK. Arten udgik af SU-listen fra og med 2004. Det bør nævnes, at en observation fra nov 2003 i Thyborøn endnu ikke er forelagt SU og kan derfor ikke nævnes i Årsrapporten.

Kvækerfinke (*Fringilla montifringilla*): 16380

En stor observation efter vestjyske forhold var 7/11 820 nø Fjandø (KW).

Lille korsnæb (*Loxia curvirostra*): 16660

Største observation blev 31/10 150 Lyngvig (EE m.fl.).

Husby Klitpl. 2 par (HWJ)

Hjelm Hede 1 par (HWJ)

Bundsæk Mølle 1M (TM)

Pøbøl Pl. 2M (TM)

Sønder Lyngvig 1M (UEM)

Kiddal Pl. 1M (LH)

Harrild Hede 2M1F (TK)

Ovstrup Hede 1M (via EØ)

Stor korsnæb (*Loxia pytyopsittacus*): 16680

Alle observationer nævnes: 3/1 17 Borris Hede (OA,KEK), 31/5 1f Klosterheden (PF), 13/10 5 Lyngvig Fyr (SVI) og 11/12 3 Bølling Sø (OHL,AEB).

Karmindompap (*Carpodacus erythrinus*): 16790

Kun én observation i 2004: 13/6 3 sy Harboøre Tange (AKV). Arten er i tilbagegang.

Krognæb* (*Pinicola enucleator*): 16990

Det 3. fund i Ringkøbing Amt blev desværre rødedræbt ved Fjaltring den 19/11 1 IK M (Inger Skov*,AKV). Den døde fugl blev fotograferet og observationen er godkendt af SU. De to øvrige fund var helt tilbage i starten af 1900-tallet: 11/3 1906 1 skudt Herning og 5/11 1921 1 Tiphede.

Dompap (*Pyrrhula pyrrhula*): 17100

Der blev ialt set 499 dompapper. Observationerne stammer spredt fra hele amtet og især fra efteråret. Der er flere observationer af fugle med det karakteristiske "trompetkald", således 20/1 med 14 af slagsen ved Søndermølle (USV).

Kernebider (*Coccothraustes coccothraustes*): 17170

Kun en enkelt melding vedr. ynglefugle ved Blåkilde (JHK).

Laplandsværling (*Calcarius lapponicus*): 18470

Der er set ialt 18 fugle. Alle obs nævnes: 26/1 3 Vest Stadil Fjord (JKI), 13/4 1 Tipperne (T), 2/5 1 F Harboøre Tange (HWJ), 2/10 2 s Harboøre Tange (TRK), 9/10 1 s Lyngvig (EE), 10/10 2 s Lyngvig Fyr (ASF), 13/10 1 r Vest Stadil Fjord (SEP,OA), 24/10 3 s Hvide Sande (EE), 7/11 1 Vest Stadil Fjord (JB), 24/11 1 Tipperne (T), 27/11 2 s Vest Stadil Fjord (ASF,PI.AF).

Snespurv (*Plectrophenax nivalis*): 18500

Nogle store flokke bør nævnes: 18/2 210 Stensås (LN), 20/11 400 Bækmande Bro (ET), 4/12 195 Venø (PJP,HRS) og 6/12 100 Thorsmunde (PSH,HSII).

Afs. Jette Clemmensen
Tjørnevej 3
6880 Tarm

M5740 M51 7401
Egon Østergaard
Kirkestræde 10, Hodsager
7490 Avlum

A:

Gert T. Andersen, Hovedgaden 3, Hodsager, 7490 Aulum, 97 47 63 14 (Formand).

Egon Østergaard, Kirkestræde 10, Hodsager, 7490 Aulum, 97 47 62 10

Lars Holm, Sandbækvej 26, 6971 Spjald, 97 38 44 24

Lisbeth Olesen, Ingridsvvej 147 F, Lind, 7400 Herning, 97 12 10 39

Jette Clemmensen, Tjørnevej 3, 6880 Tarm, 97 37 25 77.

Eva Sivebæk Kristensen, Dunhammervej 6, Høgild, 7400 Herning, 97 14 93 52

Henning R. Sørensen, Adelvej 5, Sevel, 7830 Vinderup, tlf. 97 44 84 82

Ulf Eschou Møller, Gl.Skolevej, 26 st.tv. 7400 Herning, 23 60 89 89

Esben Donnerborg, Skærbækvej 36, Høgild, 7400 Herning, 97 21 30 23

WWW.
NATURBUTIKKEN
- overskuddet går til fuglesagen .DK

Alt i fuglebøger, -cd'er og -videoer

Naturbutikken har Danmarks største udvalg af fuglebøger. Sortimentet indeholder alt fra monografier hen over de gængse felthåndbøger til lokalitetsguides fra hele verden. Skal du ud at rejse, kan Naturbutikken hjælpe med at finde den bedst egnede felthåndbog for området. Naturbutikkens bogsortiment strækker sig også over alle former for øvrige naturbøger, det være sig felthåndbøger indenfor insekter, blomster, hvaler samt øvrige pattedyr. Står du og mangler en fugle- eller naturbog, så kan Naturbutikken helt sikkert hjælpe dig.

Naturbutikken har desuden et stort udvalg af cd'er med fuglestemmer og lydbilleder, samt rejse- og feltbestemmelsesvideoer.

På gensyn i Naturbutikken!

